

„Novi čas“

NOVI ČAS

List stare

izkaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo . . . . 5 „
posamezne številke 8 v
Oglesi po dogovoru.

Štev. 14.

V Gorici, 5. aprila 1912.

Leto III.

Alleluja!

Velikonočno razpoloženje kipi okrog nas, Cerkev praznuje praznik vstajenja, spomin na tisti veliki trenutek v zgodovini človeštva, ko je Gospod premagal smrt in trohobo in veličastno vstal od mrtvih in tako dal upanje in zagotovilo, da vstanemo enkrat tudi mi od mrtvih. I narava praznuje svoje vstajenje, saj se odevajo grički, brda in doline v cvetje in zelenje. Prenovljena je priroda, odeta v pisano obleko. In tudi naša domovina je prenovljena. Zavednost narodna in katoliška raste v našem ljudstvu, nebroj gospodarskih, izobraževalnih, mladinskih in verskih organizacij uspeva in cvete po naši domovini. In začuje se zdaj na desni, zdaj na levi bohevav glas, da ne pojde naša organizacija več kvišku, ampak navzdol, da se zgodi tako, kakor je zapisano v zgodovini: Za veliko kulturno dobo je sledil vedno propad.

Taki glasovi so znak, da se ljudje s tem govorenjem ne zavedajo mogočne sile ki tiči v krščanstvu, ki jo je dal Kristus svoji Cerkvi, ko so se odprla groba vrata in je veličastno vstal in potrdil zveličavno moč svojih nebeških nauk. Razni Nero-ni, Deciji, Dioklecijani in Julijani niso oslabili cerkve, ko je tisoče kristjanov izdihnilo v arenah pod zobmi divjih zverin, pod mečem, v ječah; krščanstvo je ravno tedaj slavilo svoje največje zmage, ker se je opiralo na svojo božansko moč, na Kristusa. Trpelo je pa tedaj najbolj, ko so postali kristjani mlačni, nezavedni, nepustljivi v načelih in se niso zavedali silne moči Kristovih nauk. Mi pa vemo, da se vsa naša organizacija in delo opira na te nauke, da ima v njih svoj temelj. Veno pa tudi, da je ves katoliški kulturni napredek med Slovenci zavisen od našega dela po načelih Kristovih. Kakor je rekel slavnj vojskovodja: »Za vojsko je treba denarja, denarja in zopet denarja,« tako pravimo mi, da je za zmago krščanskih načel v javnosti in za procvit naše organizacije treba: dela, dela, dela in pa boja na izobraževalnem, gospodarskem, narodnem, političnem polju. Potem se ni bardo nobenega propada.

Od kje pa naj črpamo moč za delo in boj, da prodrejo krščanske misli v svojem najglobljem bistvu v srca našega ljudstva? Ali ne od Onega, ki je veličastno vstal iz temnega groba, od Zveličarja?

Svobodomiselnj po vsem svetu in najraznovrstnejših stanov, od priprostega socialdemokratskega delavca do velikega špekulanta na borzi, se zbirajo na svojih shodih, da se navdušujejo za boj proti Kristu, Cerkvi in njegovim naukom na verskem in gospodarskem polju, da vzamejo Kristu tisti vpliv v javnosti, ki tako blagodejno vpliva na vsa srca.

Če se brezverci s tako vnemo bore in postavljajo proti Kristu, zakaj bi se mi Katoličani ne zanj! Letos se bo vršil od 12 do 15 septembra na Dunaju velik evharistični kongres, kjer se bodo katoličani celega sveta zbrali, da se posvetujejo, kako razširiti in poglobiti češčenje sv. Rešnjega Telesa, in da počaste Izveličarja, skritega v sv. hostiji. Ta kongres je za Avstrijo velike važnosti. Tudi pri nas v Avstriji je mnogo gnjilega. Kakor trtna uš izpodjeda korenike trti, tako hoče izruvat iz src vernega ljudstva Krista in njegove nauke socialdemokratsko in liberalno časopisje, social-demokratski in svobodomiselnj krivi preroki. Velikanski protiutež takemu početju postavi ljudstvo samo z verskim čustvovanjem in prepričanjem. In kie se kaže to bolj kot v češčenju največje skrivnosti, češčenju Sv. Rešnjega Telesa. Tu daje Jezus svojo milost. In milosti je treba, milosti od zgoraj za vsako delo, za vsak boj, milosti tudi za prenovljenje Avstrije v katoliškem gospodarskem in pravem državnem duhu. Najhujše se godi družini, ki izgubi medsebojno vez ljubezni in vero v svojo lastno silo. Človeku se pogosto vsiljuje misel, da se Avstriji tako godi. Taki družini je treba dati novega zaupanja v svojo moč, tako je treba tudi Avstriji dati takega zaupanja, zaupanja vseh narodov. To bo pa imela tedaj, če bo vsem enako pravična, kar je mogoče no uveljavljenju katoliške misli.

Dal Bog, da bi zasijala Avstriji boljša bodočnost, da bi praznovala veselo alelujo, veselo prenovljenje in da bi k temu pripomogla milost od zgoraj ob priliki letošnjega evharističnega kongresa.

Alleluja!

Vojna med Italijo in Turčijo.

Te dni je prišel k nam neki mladenič, ki prav rad bere »Novi Čas«, in je prašal, »zakaj o vojni ne pišemo več toliko. Ljuba duša, kjer nič ni, še cesar pravico izgubi. In tako je tudi z vojno. Poročila, ki prihajajo sedaj iz Afrike, so nad vse kratka in še ta dostikrat lažnjiva. Pa moramo biti zadovoljni s tem, kar prihaja. Predno poročamo o dogodkih na bojišču, naj pove-mo to le:

Tripolitanijska meja na eni strani na Egipt, ki je pod angleškim gospodstvom, na drugi strani pa na Tunis ki je pod francosko vlado. Anglija in Francija sta se obvezali, da bosta strogo neutralni, to je, da ne bosta pomagali nobenemu vojskujočemu se sovražniku. Tega pa se ne držita. Tako prehajajo čez egiptovsko mejo neprenehoma turški vojaki, čez tuniško pa nosijo kamele orožje in strelivo. Zadnji čas pa je iz Egipta prišlo v Tripolis par tisoč Sudan-cev, egiptovskih vojakov, ki so pod angleško vrhovno komando. In ti Sudanci gredo pomagat Turkom. Na drugi strani pa z veliko predrznostjo vtihotapjajo potrebščine čez Tunis. Več stotoseč kroglj so spravili s kamelami čez mejo. Da jih straže ne ustavijo, stlačijo kroglje med dateljne. Puške in male topove nosijo kamele v malih šotorih, v katerih — pravijo tihotapci pred stražo, — da so ženske. Vsled tega straža nesme noter pogledati. Smodnik nosijo v mehovih, ki so namenjeni za vodo. Sedaj pa par novic!

Boji.

Lahi poročajo, da so dne 29. m. m. pri Tobruku napad Arabcev in Turkov na nove utrdbe odbili. »Giornale d'Italie« računa, da stane Lahe vojska vsak dan 800.000 K, Turke pa 70.000 do 140 tisoč kron. »Rusko Slovo« trdi, da bo novi ruski poslanik v Carigradu Giers takoj mirovna pogajanja uvedel, ko se v Carigrad pripelje. Laški mirovni predlogi se začetkom aprila Turčiji uradno javijo.

Tudi dne 1. aprila je 3000 Turkov napadlo Tobruk, a so jih Lahi zopet odbili.

Turki uničila dva laška zrakoplova. »Corriere d'Italia« poroča, da so Turki in Arabci pri Zanzurju streljali na dva laška vodljiva zrakoplova in ju uničili. Lahki so iz svojih zrakoplovov na turški šotor streljali in nekoga turškega častnika ranili. Turki so nato na zrakoplova streljali in ju zadeli. Zrakoplova sta padla na tla, kjer so ju Turki in Arabci popolnoma uničili. Laška častnika, ki sta zrakoplova vodila, sta bila ustreljena.

Po svetu.

Cesar hotel odstopiti! Ta presenetljiva vest je ta teden bruhnila na dan. Baje je bil cesar zelo užaljen radi postopanja Ogrrov proti njemu. Ogrski državni zbor je hotel skleniti resolucijo, v kateri bi povdarjal, da se cesar v vojaške reči nima več toliko vtikati ko doslej. Cesar je poklical k sebi grofa Kuena ter mu dejal: Cel čas, kar vladam, sem se držal postav, na kate-

re sem prisegel. Zahtevam, da se istih države tudi Ogrri. Če Ogrri resolucijo ne umaknejo — tedaj je cesar z roko zamahnil v znak, da potem odstopi. Grof Kuen je takoj poklical k sebi vse ministre, ki so nato sklenili, da se resolucija umakne. Potem pa je Kuen šel in v ogrskem državnem zboru pripovedoval, kaj mu je cesar rekel, akoravno tega ne bi bil smel storiti. Strašil je Ogrce z novim cesarjem. To pa je opozicijo še bolj uezilo in sedaj Kuen na Ogrskem nima skoro nikogar več za seboj. Zato pa je pokazal svojo moč na **Hrvaškem**. Tam so odpravljene vse ustavne pravice. Volitev ne bo. Društva se bodo razpustila. Vlada bo baron Čuvaj kot komisar. Ker se je bati upora, je došel v Zagreb že polno orožnikov. Pripravljen je za delo tudi že ogrski rabelj. Doslej je sicer mirno, a bati se je najhujšega viharja. — **Naš državni zbor** je 29. marca imel zadnjo sejo pred Velikonočjo. — **Na Kreti** se nemiri vrše dalje. Zato hočejo velevlasti zasesti otok, kakor so to enkrat že storile. —

Turške volitve v drž. zbor turški so zelo krvave. Mladoturki bodo imeli dvetretjinsko večino. — Tudi na **Srbskem** imajo krvave volitve v skupščino. — **Na Kitajskem** se vojaštvo še vedno punta, ropa in požiga. Republika nima sreče, kakor tudi ne na **Portugalskem**, kjer se ljudje dan na dan upirajo. V Braganzi so bili krvavi boji med dijaštvom in vojaštvom. — Še mnogo slabše pa je v **Mehiki**, kjer zmagujejo vstaške čete. Vlado čete so bile poražene. Ko se je en polk vladnih vojakov vozil v vlak proti vstašem, so vstaši naproti vlak spustili stroj, poln dinamita. Stroj se je zaletel v vlak, ki je vozil vojake. Eksplozija je bila strašna. Blizu 100 vojakov je bilo mrtvih. V tej zmedbi pa planejo na vojaške vstaši in jih porazijo. Sedaj hočejo Združene države zasesti Mehiko, češ da naredi mir. V resnici pa one povzročajo nemir, da imajo izgovor deželo zasesti.

Tako po svetu ni nič velikonočnega veselja, ker svet v svoji dobičkaželjnosti in upornosti pozablja na Boga.

Lisitek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Ko je bilo dovolj temno, razdelil sem svoje ljudi, po dva na obe strani prehoda, po dva naj bi pazila na nabrežju in v ulici Orties, ostale pa sem postavil v dobro skrito zasedo niti dvajset korakov od voza. Vsi so vedeli svoja naročila; če bi glasno zažvižgal, bili bi skupaj v eni minuti.

Bilo je polenajstih. Tedaj je prišel grof Fersen in mi je povedal: „Preloženo je na jutri. Nekaj nepričakovanega je prišlo vmes; zbolela je neka hišna. Jutri ob istej uri, če Bog da!“

Lahko si je misliti, da sva bila oba slabe volje! „Vse je bilo tu tako dobro pripravljeno!“ sem mrmral.

„Tukaj ne de nič,“ je rekel. A na celi poti do Montmedya, kjer so povsod naročeni poštni konji in pričakujejo huzarji za določeno uro „vojne blagajne“, ki naj bi jo krili! Brž moram odposlati sla na konju, da naznani, da je vse odloženo za 24 ur. A kaj hočemo? Tukaj naj bo to za glavno poskušnjo. Imejte ljudi pri dobri volji in skrbite, da se nič ne izda!“

Zasedel je svoj voz in se peljal okoli vogla, proti ulici Saint-Honoré. Dospel je tja, ne da bi ga ustavila kaka straža. Naročil sem tedaj svojim možem naj pridejo drugi večer in sem jih razpustil. Ko sem jim dal dobro napitnino. Potem sem hitel proti Saint-Martinskim vratom, da obvestim tudi Redinga, da se je stvar odložila. Ni mi treba povedati, da sva bila oba zelo jezna.

Da bi si drugi dan nekoliko skrajšal ure, ki so mi lezle po polževo, šel sem zopet enkrat k dobremu staremu Perignanu, ki sem ga obiskaval od časa do časa. Zelo me je iznenadilo, ko sem izvedel, da je prišla k njemu vest o bližnjem kraljevem begu. Zagotavlja me je trdno, da je župnik pri Sv. Ivanu izvedel to od neke pobožne osebe, ki služi pri neki kraljičini perici. Želja vseh dobrih državljanov je, da bi se kralju posrečilo in mnogi so molili za to. Jaz sem seve izkušal pokazati mu, da je stvar zelo neverjetna in sem rekel, če bi se namerjalo kaj takega, bi ne bilo nič nerodnejšega, kakor raznašati glas o tem.

Zvečer smo bili o pravem času zopet na svojem mestu. Na nabrežju in na Karuseljskem trgu se je gibalo mnogo ljudi in dozdevalo se mi je, da so straže številnejše. Ko je bilo pol enajstih, je spet prišel grof Fersen; izprva ga nisem spoznal. Bil je oblečen v kočijaža in dobro se mu je prileglo. „Prihajajo!“ mi je pošepetal na uho in je potem zasedel kozla preklinjajoč po načinu pariških kočijažev nad slabim zaslužkom, ki jih imajo sedaj v mestu. Eden njegovih tovarišev v bližini mu je pritrjeval in oba sta zabavljala, da je bilo veselje poslušati. Jaz sem se počasi pomikal proti straži pri

oboku. Prišel je mož z ženo in dvema malima deklicama. Straža jih je mirno pustila in šli so naglo proti Fersenovemu vozu. Vprašali so, ali bi ne peljal gospe z otroki do parka Monceaux (r. Monsó). „Gotovo — za dvojno ceno in napitnino,“ je odgovoril. Vstopili so; grof Fersen je počil z bičem in kočija je oddrdala.

Bila je vojvodinja Tourzel (r. Turzél) s kraljevima otrokoma; preoblekli so kraljeviča v deklico. Fersen jih je peljal po nekaterih ulicah in je vendar prišel še pred enajsto uro od druge strani na svoje mesto. Zdelo se je, da je pravi fiakar.

Pričakovali smo tedaj kralja in kraljico. Ko pa je ravno bilo enajst, peljal se je z bakljami razsvetljen voz skozi srednji obok na Karuseljski trg. „Lafayette!“ mi je tiho rekel Fersen. Gre pregledat grad, kakor vsak večer, da vidi, ali je njegov jetnik še notri. Da bi kralj le ne zapustil prezgodaj svojih sob!“

„Že se širi po mestu vest o početju,“ sem opomnil. „Zdi se mi tudi, da so ojačili straže.“

„Tudi jaz sem slišal od svojega brivca nekaj podobnega; sicer pa so že večkrat krožile take vesti, a nimajo več nobenega učinka. Poskusiti je treba! Če pa se ne posreči nocoj, popustim vse in odpotujem še to noč na Flandrsko!“

Čakali smo in čakali. Ura je tolkla četrt in pol in še vedno je stal Lafayetteov voz obsvetljen z bakljami pred veliko železno ograjo tuilerijskega dvora. Jaz sem stal na voglu Karuseljskega trga, odkoder sem lahko opazoval voz in prvi obok.

Kar sem opazil, kako je stopil iz sence visokega poslopja isti mož, ki je bil privedel gospo Tourzel in otroka. Šel je z neko gospo skozi obok na nabrežje. „Kraljica je!“ sem si rekel, in srce mi je glasno bilo. Kmalu nato se je prikazal životen gospod v spremstvu nekega drugega in oba sta šla za prvim parom. „Kralj!“ sem mislil. Straža jih ni ustavila.

Tedaj sem hitel proti oboku, skozi katerega so morali priti z nabrežja ter sem vzel s sabo tudi svoje može, ki so bili postavljeni v ulici Orties; zdelo se mi je, da bi utegnili straža pod obokom delati edino težavo in to bi lahko premagali.

Sedaj so prišli skozi srednji obok trije možje. Dva sem spoznal ob svitu svetilke, ki je bila nad tem obokom, na prvi pogled: Danton in Camille Desmoulins (r. Kamij Dezmulén.)

Obstali so in gledali proti gradu. „Vse je mirno,“ je rekel Danton. „To bo le prazen šum, Treron.“

„Toda sporočili so mi, tako zanesljivo — zato sem vaju poklical iz kluba,“ je odgovoril tisti, ki ga je Danton nagovoril „Freron“.

„Hej, državljani, kakšen voz je ta z bakljami?“ zaklical mi je Desmoulins.

„Lafayetteov“, sem odgovoril in sem gledal, da sem prišel mimo njih.

„Kakšen dečko je ta? — zdi se mi znan,“ je rekel Danton. „Toda vse — eno! Vidite, Lafayette je v gradu in bo že skrbel, da ptiček ne uide. Pri moji veri, to bi plačal z glavo! Lahko se mirno

vrnemo v klub. Nori Marat (r. Mará) je sanjal; on vedno vidi strahove!

„Kako srečno, da smo sklenili ogniti se srednjega oboka s svetilko! Kralj bi drugače prišel v roke baš tem zakletim revolucionarjem,“ — sem mislil in sem ravno prav prišel do tretjega oboka. Tudi tukaj je straža mirno pustila skozi moža z gospo in debelega gospoda z njegovim spremljevalcem Po dveh minutah sta bila gospa in gospod v vozu. „Hvala Bogu!“ sem vzdihnil olajšano in sem pričakoval, da Fersen takoj požene.

A ne — voz je čakal! Prilezel sem do kozla in tiho vprašal: Na koga čakate še?“

„Na Toinetto!“ (r. Toanét.)

„Kaj ni ravnokar vstopila?“

„Bila je Elizabeta — rad bi, da bi že prišla Svoj živi dan nisem sedel tako na trnju.“

Elizabeta! Kraljeva sestra! Nanjo še misil nisem. In jaz sem že odpoklical svoje može od prvega oboka; kaj, če bi straža začela radi toliko enakih parov sumiti in bi ustavila kraljico? Kolikor hitro sem mogel, da nisem zbudil suma, hitel sem tja. Tedaj sem jih ravno videl stopiti iz sence poslopja, in baš takrat se je začel Lafayetteov voz pomikati proti oboku, razsvetlujoč vse na okoli! Tresel sem se ko trepetlika. K sreči je zakrival njen obraz velik široko kraljen klobuk; tudi jo je potegnil njen spremljevalec v senco nekega stebra. Lafayette je ustavil pod obokom in je govoril s stražo. To se mi je zdelo sumljivo in ni se mi videlo pametno, da bi pustil kraljico po isti poti, ko je voz oddrdral na nabrežje. Tudi svetilke na srednjem oboku sem se hotel ogniti. Tako sem stopil h kraljici, ki je stala še v strahu v senci stebra, in sem rekel: „Milostiva, niste na pravi poti. Zanesite se name naj vas vodim jaz!“ (Dalje pride.)

Zlatorog.

Visoko gori v strmih triglavskem hribovju — tako pripoveduje stara pravljica — se nahaja vrt belih žen, kjer se pasejo prelepe divje koze in med njimi kraljuje mogočen kozel z zlatimi rogmi. Blagor mu, ki bi se mu posrečilo dobiti vsaj gor mu, ki bi ga se mu posrečilo dobiti vsaj luskino njegovega roga. Imeniten postane in bogat! Kaj pa šele, če ga kdo ustrelil! Odprejo se mu vsi neizmerni zakladi v Bogatinu. Gorje pa, če ga kdo le obstrelil! Iz kapelj njegove krvi zrastejo takoj žlaltne triglavske rože, ki jih zlatorog okusi in ozdravi in pahne predrzneža v prepad med grozno nevihto, ki jo vzdignejo bele žene.

Tako si pripovedujejo starci v trentarskih hribih. In pripovedujejo si tudi, da je imel nekdanji mlad lovec neizrečeno rad je Jerico, hčerko prevzetne krčmarice, ki je hotela svojo edinko poročiti z bogatim Benečanom, ki jo je zasnil. Jerica se je dala preslepiti zlatu in blesku, krčmarica, njena mati je pa lovca, ki je prišel v hišo med plesom in snubitvijo zasmehovala radi njegove revščine in mu rekla, naj gre v Triglav k belim ženam in ustrelil Zlatoroga, pa dobi Jerico. In Jerica je molčala k temu. Mladi lovec je šel nad Zlatoroga, a ga ni ustrelil. Zgodilo pa se je, da je nastala nevihta in ponosni kozel je pahnil nesrečnega lovca v prepad. Jerica je pa skoro žalosti umrla in se kesala, da je privedla svojemu dragemu iti nad Zlatoroga.

To je bistvena vsebina pravljice z nekaterimi dodatki. Po tej pravljici je predelal Trentar trodejanko, vplel vanjo mnogo pristninarodnih pesmic iz Trente, snubilno pesem Benečanov, več oseb in značajev iz trentarskih hribov in jo priredil za ljudske odre. To igro vprizori v kratkem Slov. kršč. soc. zveza, na kar opozarjamo že sedaj prijatelje naših planin in slovenske umetnosti.

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

»Zlatorog« v Gorici. S. K. S. Z. v Gorici namerava vprizoriti koncem aprila v veliki dvorani »Centrala« Trentarjevega »Zlatoroga«, narodno igro s petjem v treh dejanjih. Že sedaj opozarjamo na to prelepo domačo narodno igro.

Iz Kreda. Stov. kat. izobr. društvo priredi na Velikonočni pondeljek popoldne veselico s sledečim vspeodom: 1. Simon Gregorčič: Rabeljsko jezero (deklamacija). 2. Silvin Sardenko: deklamacija s tamburico, mladinska igra v treh dejanjih. 3. Zofka Kveder-Jelovškova: Pijanec. Enodejanka. Kobilni udeležbi vabi vse, zlasti one iz sosednih vasi. Odbor.

Batuje-Selo. Na splošno željo se ponovi igra „Krivoprisežnik“ na belo nedeljo dne 14. t. m. Pričakuje se obilne udeležbe.

V Braucici je imelo kat. slov. izobr. društvo občni zbor dne 25. marca. Na zborovanju, ki je bilo jako dobro obiskano, predaval je jurist Kodrč o nekdanji in moderni državi. Z velikim zanimanjem sledilo je občinstvo govornikovim besedam. Potem se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so: Alojzij Šorta, posestnik, prodsednik, Jože Jeranče, st. podpreds., Fran Šmid, tajnik, Stanko Šorta, blagajnik, Fran Bizjak, gospodar, Vinko Turk, knjižničar, Anton Pregej, od Dolancev in Fran Vrčon iz Erzelja, odbornika. Novemu odboru želimo obilo sreče.

Na Erzelju snuje se novo izobraž. društvo. Je pa tudi živa potreba. Mladenci in možje, le pogum, bo šlo.

Naša mladina.

Srednje Vip. okrožje „Orlov“ napravi izlet, na drugi veliki praznik dne 8. t. m. na Trnovo. Orli se zberejo na Vitovljah ob 7. zjutraj, kjer bo sv. maša za izletnike. Potem pa „na visavo“!

Brisko okrožje „Orlov“ bode imelo svojo sejo dne 8. aprila na velikonočni praznik v Fojani ob 3. uri popoldne. Dnevni red: 1. Predsednikov nagovor. 2. Čitanje zapiskov zadnje seje. 3. Določitev javnega nastopa (poročja br. Karol Terčič). 4. Rešitev prošnje Vipolškega odseka (poročja br. Likar). 5. Knjigovodstvo briskega okrožja (poročja br. Bajt). 6. Trobentači okožja (poročja br. Josko Terčič). 7. Evharistični kongres (poročja br. Likar). 8. Raznoterosa in predlogi. Prosimo, da se seje vdeleže vsi predsedniki in načelniki prav gotovo! Štefan Bajt, t. č. tajnik briskega okrožja.

Glasnik „Kmečkih zvez“.

Važni sklepi ajdovske »Kmečke zveze«. Odborniki in zaupniki »Kmečke zveze za ajdovski okraj« zbrani na svojem rednem zborovanju dne 31./III. 12. v Velikih Žabljah so sprejeli soglasno naslednje resolucije in sklepe:

1) Pozivljajo c. kr. glavarstvo v Gorici ozir. c. kr. namestništvo, da v najkrajšem času sklice novoizvoljeni okrajni šolski svet k svojem zasedanju.

2) Protestirajo najodločneje proti velikanskemu terorizmu svobodomiselnih učiteljev, ki prepovedujejo obiske »Kat. slov. izobr. društev«, medtem ko bi jih morali v smislu § 1. šolske postave še priporočati, a na druga strani ravnosti učitelji celo večkrat v šoli priporočajo plesne prireditve in ples.

3) Protestirajo najodločneje proti temu, da c. kr. okrajni šolski svet naročuje za šole Domače Ognjišče in Našo Bodočnost, ter da nekateri učitelji dajajo otrokom te večkrat opolzko pisane liste, tako da stavijo našo mladino v nevarnost moralne propalosti.

4) Protestirajo najodločneje proti temu, da se je letošnja podpora za krmo tako izrabljala in pozivljajo slavni deželni odbor, da v bodoče pazi, da dobé podporo samo oni ljudje, ki so potrebni, in da se jim olajša izplačevanje od dež. odbora podeljene krme, oziroma živil tudi v poznejšem času. Zeleti bi bilo tudi, da se razdelitev izvrši potom Kmečke zveze, ozir. domačih posojilnic, ki razmere najbolj poznajo.

5) Protestirajo najodločneje proti temu, da se policijski red od nekaterih liberalnih občinskih zastopov tolmači in izvaja pristransko. Takim občinskim zastopom naj se odvzame izvrševanje policijskega nadzorstva obenem naj se omeji število orkestrijonov.

6) Slavni deželni odbor je naprošen, da v posameznih okrajih prejkomogoče uredi zadostno število izprašanih živinozdravnikov.

7) Slavni deželni odbor je naprošen, da preskrbi zakonito določitev, koliko plemenskih bikov morajo imeti posamezni kraji po razmerju števila živine.

8) Slavni deželni odbor je naprošen, naj nemudoma izvede podelitev modre galice po nižanih ceni in sicer tudi onim kmetovalcem, ki so jo že naročili pri Goriški zvezi.

9) Odbor Kmečke zveze ni v principu zoper izboljšanje učiteljskih plač, zahteva pa da se preuredi in poveča učna doba na učiteljskih za dosego temeljite naobrazbe in zahteva, da opustijo učitelji svoj boj proti temu, kar je najdražje slovenskemu katoliškemu ljudstvu.

Proti pijančevanju.

Abstinenca alkohola in dolgost življenja. Kako vpliva abstinenca alkohola na dolgost življenja, razvidno je iz statistike neke angleške zavarovalne družbe. Izprva so zavarovali samo abstinentne, to je take, ki niso pili nič opojnih pijač, ali pa le vino in pivo in še to zmerno. Zato so nekateri prorokovali, da se družba ne bo mogla dolgo držati, češ da abstinenti ne živijo dol-

go, ker je vzdržnost opojnih pijač telesu škodljiva. Za nekaj let pa je sprejela omenjena zavarovalnica tudi neabstinate med člane, a njih statistiko je zapisovala posebej od abstinentov. Po šestdesetih letih so spoznali iz nje, kako vpliva alkohol na dolgost življenja. Od leta 1841 do 1901 bilo je vseh udov neabstinentov 31.776. Skupna svota njih starosti je bila 466.943 let in 8.947 smrtnih slučajev med njimi. Starost 29.094 abstinentov pa je znašala 393.010 let, a le 5123 smrti. Če bi umirali enako kakor neabstinenti, bi jih moralo umreti 6959, tako pa je na vsakih 100 abstinentnih mrličev prišlo 136 neabstinentnih in ti niso bili baš vsi pijanci. Iz tega se vidi, da neizmerno uživanje alkoholnih pijač krajša človeku življenje.

Svareč zgled, kako slabo vpliva alkohol, nam daja dogodek, ki se je zgodil v nekem ameriškem mestu. Krava, ki je bila drugače vedno zelo krotka, se je bila napila mošta, ki je prišel ravno izpod stiskalnice. Upijanila se je tako, da je popolnoma podivjala in z rogovi pretrgala in usmrtila nekega moža. To nas tudi spominja na nekega zgodovinarja, ki omenja, da so Kartaginci (narod v starem veku, ki je prebival v Tunisu, deželi meječi na Tripolitanijo, in ki se je večkrat bojeval v Rimljani) upijani svoje bojne slone, da so potem ti kakor divji kosili sovražnika z velikimi kosami, ki so jim jih pritrčili na rilce.

Delavski in socialni vestnik.

Socialisti — reveži!

O nemških in avstrijskih socialističnih voditeljih — revežih — smo že pisali. Danes o francoskih, kjer je socializem doma. Socialistični poslanci, ki so prišli v Parizu do moči, so si zvišal plačo na 15.000 frankov v letu, to pride na mesec 1250 frankov, in vse to z denarjem, ki so ga ukradli katoliški cerkvi. Socialistični zaslepljenci, ki mislijo in trdijo, da je njih stranka stranka revežev in proletarcev (ljudi, ki nimajo nič premoženja), naj čujejo samo nekaj zgledov o bogastvu velikih francoskih rdečkarjev. Socialist-revež Millerand ima letno 100.000 frankov dohodkov. Iz premoženja verskih kongregacij, ki je bilo zaplenjeno, dobil je 240 tisoč frankov. — Posestnik je obširnih zemljišč in poslopij.

Socialist - revež Gerault-Richard ima grad ob reki Loari ter mnogo hiš v Parizu. Pred leti je imel 24.000 frankov dohodkov letno.

Socialist-revež Edmond Blanc je zelo bogat kapitalist v Montekarlu, lastnik lista »Echo de Paris« in eden glavnih delničarjev lista »Messidor«.

Strogi socialist Chauviere je lastnik gradu Vosgi, ki leži v bližini krasnega gozda in tam prebiva socialist-revež ob počitnicah. (Kedaj je imel kak revež počitnice!?)

Protiklerikalci socialist Jaürès ima vilo južno od Besoulet-a in 12.000 frankov dohodkov na leto, to je tisoč kron na mesec.

Framason socialist Francis Du Hauld de Pressensé ima 40.000 frankov na leto in več zemljišč in hiš.

Socialist-revež Valtland ima premoženje, ki znaša 3 milijone poleg tega ima še velike palače v Parizu.

Kruti socialist Lafargne ima letno 120.000 frankov dohodkov in ta revež svetuje delavcem, naj spravijo s sveta svoje stare stariše, ki zastonj odjedajo kruh mladim zdravim ljudem. Kaj je tak človek, kakor objestno prese, ki v svoji sitosti ne ve, kaj žlobudra.

K takemu bogastvu so prišli s socializmom francoski socialisti. Ljudstvu obetajo zlate gore, samo da pridejo na vrh. Obljubljajo razdelitev premoženja in enakost, ko pa dospejo, do korit, kradejo, a ne dajo drugim ničesar. To so dokazi, ki naj jih vsak pomoli pod nos lažnivim socialističnim obljubovavcem. Lahko bi naštevati še drugih zgledov, a mislimo, da zadostujejo ti vsakemu, ki ima kaj soli v glavi.

Naši fantje na Hrvaškem.

(Dopis vojaka 97. pešpolka.)

Belovar.

Naše fante, bodoče vojake, bode zanimalo slišati kaj iz krajev, kamor pridejo služiti cesarju. Danes si oglejmo mesto Belovar. Mesto ni veliko, šteje le 5—6 tisoč prebivalcev, a je moderno urejeno. Ulice se krizajo, na sredi mesta je velikanski, štirioglati trg. V mestu sta sedaj nastanjena prvi in drugi bataljon 97. tržaškega polka. Prebivalci se ločijo po veri v rimsko katoliške in pravoslavne. Katoličani imajo svojo, pravoslavni svojo cerkev. Vmes, seve, ne sme manjkati rodu s krivim nosom. Hrvatje jih imenujejo »čifute«. Po številu jih je toliko, da imajo svojo sinagogo (t. j. molilnico). To so prave pijavke za ubogo hrvatsko ljudstvo. Vse kar je boljše trgovine, je v njih rokah.

Prebivalci so jako prijazni. Ko smo prišli na kolodvor, so nas živahno pozdravljali z vzkliki: »Nazdar« in »Živio Slovenac i Hrvat! Ako hoče kdo kaj izvedeti, takoj radi postrežejo.

Ob nedeljah pa dobi Belovar drugo lice, ko pridejo okoličani na trg Marije Terezije. Ženske so oblečene vse v belo obleko, kar ne soglaša z belovarskim velikanskim cestnim blatom. »Devojke« si ovijejo okoli glave pod belo ruto črn pas, kar posebno pristojna okroglemu obrazu. Obuvalo so velikanski črevlji in opanki. Moški nosijo jako široke, bele hlače. Opazi se tudi raznovrstno vojaško obleko od vseh avstrijskih polkov. Ljudje nosijo vse vprek, kar dobijo.

Ob nedeljah in četrtek prinesejo iz okolice raznovrstne reči na prodaj. Tu vidiš vse, samo boba ne. Vse se dobi le za groš in za »zekser«. Za manje se ne prodaje. Jaja so n. pr. štiri za »zekser«.

Končujem za danes. Prihodnjič spet kaj sporočim. Sedaj pa pete skupaj, zravan kot sveča Vas, g. urednik in čitatelje, vojaško pozdravljam. (Tudi mi pozdrav-

ljamo rojaka vojaka! Veselo velikonoč Vam in tovarišem! Ured.)

Velikonočni piruhi.

Iz »Slovenske krščanske socialne zveze«.

Že izza početka je gojila goriška »S. K. S. Z.« željo, da bi dobila za kako večjo prireditev primerno dvorano in telovadnico za Orle. Svoj čas je nameraval »Mont« napraviti nekaj podobnega za katoliške organizacije v Gorici. Ko pa je »Centralna posojilnica« kupila »Centralovo« poslopije z dvorano, je »Mont« to namero opustil, češ ker bodo imela katoliška društva v prostorih katoliškega zavoda vedno zavetišče. Seveda se te želje niso mogle doslej še povsem uresničiti, ker je Centralna Posojilnica skušala dvorano in preddvorano oddajati stalnim najemnikom. Tako je bil nekaj časa v prostorih kinematograf, ki je dotlej še za silo uporabni oder popolnoma uničil. Ravitega se je zgodilo, da so morala včasih naša društva posluževati se liberalnih prostorov, zadnje čase pa so morala mestna in okoliška naša društva, nastopajoča v »Centralu«, od vseh strani z dežele vlačiti skupaj kulise in vse druge potrebščine za oder.

Odbor S. K. S. Z. je večkrat pri sejah razmotrival to vprašanje ter sklenil Centralno Posojilnico naprositi, da napravi v Centralovi dvorani vsaj skromnim zahtevam odgovarjajoč oder, kar bi ne stalo mnogo in bi se lastnici Centralni Posojilnici tudi dobro obrestovalo, ker doslej morajo naša društva plačevati ogromne stroške za vsakokratno prireditev odra. Ta denar bi lahko zahtevala in dobivala C. P. Koliko več prireditev bi bilo v Centralovi dvorani, ako bi vedeli naši somišljeniki v mestu in na deželi, da imajo uporaben oder v Gorici na razpolago.

Zato smo z veseljem pozdravili misel, sproženo v »Gorici« z dne 23. marca pod zglavjem: »Ljudski oder v Gorici«, ker vemo, da je prišel načrt z vednostjo merodajnih činiteljev na svetlo. Iskreno nas veseli, da so odločujoči činitelji prišli do spoznanja, da treba za našo organizacijo nekaj takega, kar so naši somišljeniki ustvarili uzorno v Ljubljani in razmeram primerno malo da ne povsod po deželi. Ljudstvu posebno naši goriški mladini, je treba pouka in izobrazbe poleg zdrave zabave in v ta namen so primerni prostori nujen predpogoj. Ne strinjamo se sicer z mislijo, da bi se po vzorcu ljubljanskega »Ljudskega odra« osnovala posebna organizacija v Gorici, ker naših društev imamo za sedaj menda dovolj, pač pa želimo, da preuredi Cent. Pos. v gori omenjenem smislu svojo dvorano in preddvorano. Dvorana naj bi bila prirejena za gledališke predstave in prireditve, preddvorana pa vsaj skromno opremljena telovadnica.

Liberalni denarni zavodi so žrtvovali za svoje liberalne in svobodomiselnice organizacije ogromne svote. Uspeh v mestu je očiten. Mladina tudi iz katoliških družin, drvi za liberalci, ker le tam je doslej dobivala zabavo, včasih prav dvomljive vrste, tam se nauzema liberalnega duha. Ali ne bi mogla cvetoča »Centralna Posojilnica«,

zlasti sedaj ob zaključku računov bivše »Krojaške Zadruga«, vsaj nekoliko storiti za katoliške organizacije, ko so vendar naše izobraževalne mladinske in druge organizacije deli prav istega telesa kakor je »Centralna Posojilnica«, namreč naše S. L. S.?

Novice.

Vesele velikonočne praznike vošči vsem svojim naročnikom, dopisnikom in drugim prijateljem — »Novi Čas«. Veselo Allelujo!

Današnja številka je zadnja, ki jo dobe oni, ki svoje dolžnosti za lansko leto niso izpolnili. Vsi dobijo še poštne podožnice, katerih naj se poslužijo ter pošljejo zaostalo naročnino.

Današnji številki je priložen »Narodno obrambeni vestnik«, ki ga čitajte in se ravnajte po njem v korist »Slovenske Straže«. V pomoč obmejnim Slovencem!

Za pirihe je sedaj čas! Vsak naj se pri pirihih spomni tudi »Novega Časa« ter mu nakloni nekaj novih naročnikov! Na lep način sta se spomnila »Novega Časa« dva uboga delavca: J. Silič iz Orehovelj je poslal 1 K »pospeševanje tega krščanskega in slovenskega lista«, kakor sam piše. Se lepši dar pa je poslal delavski mladenič (ki ga na njegovo prošnjo ne imenujemo). Po položnici je poslal 10 K in zraven je pisal: »Le tako naprej po začrtani poti! Z Bogom za ljudstvo!« — Hvala prisrčna za tako ljubezen! S takimi prijatelji ob straneh lahko zmagujemo vse nasprotnike! Junaško naprej!

Nadvojvoda prestolonaslednik v Gorici. V ponedeljek popoldne ob najslabšem vremenu je došel v Gorico nadvojvoda prestolonaslednik s svojo visoko soprogo vojvodinjo Hohenberg. Sel je v stolno cerkev ter nato v Südbahn obiskal veliko vojvodinjo Alice Toskanska. Iz Gorice se je visoki gost odpeljal ob pol 7. uri zvečer. Hotel je tudi na Kostanjevico, a strašno slabo vreme je to namero preprečilo.

Visoka gospa v Gorici. Velika vojvodinja Alice Toskanska, rojena Parmška, se je v ponedeljek pripeljala v Gorico. Alice Toskanska je med drugim mati bivšega nadvojvode, ki se sedaj zove Wölfling in bivše nadvojvodinje, saške prestolonaslednice, Toselijeve. Visoki gospe so se poklonili eksc. knezonadškof in vsa najvišja aristokracija.

Prodajalna Kat. Tisk. Društva se je začela nepričakovano lepo razvijati. — Skromni dosednji prostori nikakor več ne zadoščajo ne prometu, ne zalogi. Posrečilo se je pridobiti nove prav primerne naravnost krasne prostore v »Montu«, kamor se trgovina preseli **tekem enega meseca**. V novih prostorih se bo zaloga še na razne stroke razširila, posebno glede na božnih knjig, slik, devocionalij (kipi, rožni venci, podobe, svetinje itd.). Trgovina bo bogato oskrbljena z vsemi v te stroke spadajočimi predmeti. Našim somišljenikom ne bo treba hoditi k nasprotnikom, ker bodo tudi vse cene konkurenčne.

Za evharistični kongres duhovnikov goriške nadškofije je določen skupni obed v centralnem semenišču v Gorici proti odškodnini 3 K. Vsi, ki si ga bodo vdeležili, so naprošeni, da naznanijo to naravnost preč. vodstvu centr. semenišča in sicer še pred 15. aprilom, ker na poznejša priglasila, se ne bo mogoče ozirati.

Vstajenje Gospodovo se bo v Gorici praznovalo v naslednjem redu: V stolnici v soboto ob 4¹/₄ popoldne; pri Sv. Ignaciju ob 6h zvečer; na Placuti ob 7h zvečer; pri kapucinih ob 7¹/₂ zvečer. V nedeljo ob 6h zjutraj pa bo Vstajenje na Kostanjevici in Podturnom.

Napredek Marijinih družb. V Branici vpisalo se je že čez 40 žena in mater v Marijino družbo za matere. Dekliška Marijina družba pa si je te dni naročila svojo društveno zastavo.

V Stjaku se je vpisalo na dan velikonočne skupne spovedi 41 deklic v Mar. družbo. Dekleta bodite stanovitne!

V Kobljiglavu sedaj nimajo svojega kurata pač pa stanuje v župnišču sam g. Škof.

Kmetje za »Novi Čas«! Ajdovska »Kmečka zveza« je v nedeljo sklenila soglasno: »Odbor Kmečke zveze pozivlja vse svoje člane, da se naroče v najkrajšem času na naše glasilo »NOVI ČAS« in da o velikonočnih praznikih tudi drugod agitirajo za glasilo naših katoliških organizacij.« Somišljeniki, na delo!

Sliki naših narodnih voditeljev dr. Iv. Šusteršiča in dr. Janeza Ev. Kreka sta izšli v založbi »Slovenske Straže«. Sliki naj bi bili v kras vsaki slovenski hiši, v vsaki naši občinski pisarni, v vsakem našem društvu, v vsaki naši zadrugi, povsod kjer žive Slovenci, naj bi te slike bile dokaz naše zavednosti. Zato ju naročajte vsi, ki se zavedate veljave in pomena teh dveh mož za Slovence. Posamezna slika velja K 2.— obe skupaj K 3.— Naroča se v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Slovenci na Reki, ki jih je po ljudskem štetju 4000 (v resnici mnogo več!) so si v nedeljo ustanovili Kat. slov. izobraževalno društvo »Liburnia«. Pristopilo je takoj 60 članov. Na zborovanju je govoril č. g. župnik Janez Kalan iz Ljubljane. Bog živi vrle reške Slovence in njihovo novo društvo!

Kmetje goriškim trgovcem. Kmečka zveza za ajdovski okraj naznanja: Odbor Kmečke zveze pozivlja vse svoje somišljenike in člane, da se poslužujejo v Gorici samo slovenskih trgovin in sicer predvsem tistih, ki **inserirajo v glasilo »Kmečke zveze v »Novem Času«**. Slovenske trgovce pa pozivljamo, da so s svojo postrežbo solidni.

Za komorni večer, ki se vrši 10. aprila v dvorani Trgovskega Doma in na katerem nastopi tenorist g. Josip Rijavec, so obljubili svoje sodelovanje gg. K. Santicin, S. Pečenko, J. Michl in A. Pertot, ki bodo izvajali Griegov kvartet a g—molu op. 27. Na klavirju spremlja pianist gosp. Ciril Eržen. Spored je zelo mnogoličen in lep. Začetek točno ob 8¹/₂ uri. Blagajna se

odpre ob 8. Cene prostorom: Fotelj 3 K; sedeži I. vrste in galerijski 2 K, II. vrste 1,50 K, III. vrste 1 K; stojišče 80 v, dijaki 40 v.

Nevarno je obolet načelnik braniškega »Orla« br. Poljšak. Dobremu mladeniču dal Bog zopet ljubo zdravje!

Smrtna kosa. V Velikih Žabljah je umrl preteko soboto previden s svetimi zakramenti France Bat v 84. letu svoje starosti. Pokojni je bil zelo nadarjen in samouk ter je bil naročen na Bleiveisove »Novice«, katere je hranil do svoje smrti. Veliko pozornost je posvečal našemu mlademu katoliškemu gibanju, je pridno prebiral naše katoliško časopisje ter je bil navdušen pristaš S. L. S. N. p. v m.

V Gorici v bolnišnici usmiljenih bratov je umrl včeraj g. Maks Plešničar, star 47 let. Pogreb bo danes ob 6h zvečer iz bolnišnice. Naj počiva v miru!

Sv. Oče zaukazal vojno v Tripolisu. Od beneške meje nam pišejo: Da bi med ljudstvom v Italiji posebno na Beneškem ne nehala navdušenje za vojsko v Tripolisu, ktere noče biti konec, razglašajo sedaj seveda le v nizjih slojih ljudstva, da vojno v Tripolisu ni ukazal kralj, ampak sv. Oče papež. Kralj spion nima ničesar opraviti z vojno, ampak le sv. Oče, ker se gre za sv. vero, tako govore. Zato ni nič cudnega, da so se beneški mladeniči, ki so oktobra kot novinci nastopili vojaško službo, sedaj prostovoljno oglasili, da hočejo iti v Tripolis. Toda kljub vsemu temu se o vojni ne govori več veliko. Ono prvotno veliko navdušenje je precej poleglo.

Prememba v posesti. Posestvo Antona Kodreta v Branici je kupil za nizko ceno 16.000 K Anton Cehovin iz Raše.

Za most na Volarjih sta darovala čast. g. Jos. Ivančič prof. v Gorici 20 K in K. Tomšič na Ponikvah 5 K. Obema prisrčna hvala! Obenem prosimo slav. občinstvo za kak dar, ker imamo pri napravi mostu mnogo stroškov. Z odličnim spoštovanjem Andrej Sovdat, občinski zastopnik na Volarjih.

Liberalno gospodarstvo. Iz Podgore: Kako se v Podgori gospodarji z občinskim denarjem, dokazuje naslednji vzgled. Tovarniški špirit je pokvaril pitno vodo prebivalcem dolnjega konca, zakar je tovarna na pritožbo občanarjev dobila od c. kr. glavarstva nalog, da mora preskrbeti prizadetim krajem čiste vode, in to popolnoma na svoje stroške. Pa ravnateljstvo papirne tovarne, katere družba premore milijone, se je obrnilo do podgorskega županstva s prošnjo, če bi isto prispevalo k stroškom za popravo ali popravo tega dela. Če rata, rata, so si mislili. In podgorski starešine z županom na čelu so se globoko priklonili in so tovarni, ki je samo lani imela nad dva milijona kron čistega dobička, darovali 2000 K (reci: dvatisoč kron). Ali se ne pravi to, tisočake metati v Sočo? Ali pa si je morebiti podgorsko županstvo hotelo s tem ohraniti naklonjenost tovarniške gospode za njih glasove pri volitvah? Občinski denar pa ni liberalen denar, ampak je denar vseh davkoplačevalcev, ki zahtevajo, da se ž njim

modro in varčno gospodariti. Za uboge slovenske otroke ni imelo podgorsko županstvo par kron, da bi se jim bili kupili kaktekmizi; tukaj pa je milijonarjem darovalo dva tisočaka. Za cerkveno petje, ki se vrši za celo občino, nima podgorsko županstvo ubogih 300 K, tukaj pa meče tovarni na kup milijonov kar tisočake! To mora res zbuditi opravičeno nevoljo poštenega ljudstva. To je res liberalno gospodarstvo!

Ker se je ravnateljstvo tovarne prepričalo, da so podgorski starešine z županom zelo mehki in radodarni, se govori, da je isto naprosilo podgorsko županstvo, naj bi novi vodovod, ko bo dovršen, vzelo tudi še v svojo oskrbo. Zopet si mislijo, če rata, rata. Vsak komaj na pol pameten človek ve, kaj bi moral v tem slučaju storiti; kdo ve pa, kaj bodo storili podgorski starešine! Bomo videli!

Hiša pohujšanja. V Podgori ima tovarna v vasi neko hišo, ki služi za prenočišče tujim delavcem. Po večini se tam nastanjujejo Hrvatje, ki so prišli s trebihom za kruhom. Kakor se sliši, so razmere v tej hiši zelo slabe. V hiši, ki ima par malih prostorov, prebiva kakšenkrat po 60 in še več oseb obojega spola, katere ležijo po cigansko brezrazlike starosti in spola natlačene v teh tesnih prostorih. — Nad temi razmerami se škandalizira pošteno prebivalstvo podgorsko. Če nima tovarna zmisla za zdravje in moralo delavstva, kako to, da teh razmer ne vidi orožništvo in pa županstvo podgorsko, ki ima čuvati tudi nad tem, da ljudstvo ne trpi pohujšanja! Ali so morebiti tudi tukaj kakšni politični oziri, da si županstvo ne upa spregovoriti v tem oziru resne besede z ravnateljstvom tovarne! Oj, ta liberalna svoboda!

O volitvah v Gabrijah še ni ne duha ne sluha. Pravijo pa, da so nekateri od dotni bogatini vzeli kar zase mnogo turšice, ne da bi je dobili vbožni. Ali je bila res samo za bogatine??

Slovenski igralci iz Ljubljane bodo priredili v Trg. domu v Gorici več iger. Prva bo na Veliko nedeljo ob 8^{1/2} zvečer.

Kako jo je skupil rdeči zasmehovalec vere. Dne 2. t. m. piše »Slovincu« somišljenik: Peljal sem se z današnjim vlakom juž. železnice v Ljubljano. Med postajami Zagorje-Ljubljana je v voz III. razreda prišel večkrat precej natrkan sprevodnik. Slučajno je bil tudi neki duhovnik v kupeju in vsled tega je sprevodnik večkrat delal proti drugim osebam opazke: »Bo že Bog dal!« in pri tem zasmehljivo pogledoval duhovnika. Nazadnje je pa Bog njemu tudi res dal in sprevodnik je, kakor je dolg in širok, na postaji Laze padel iz kupeja.

Obsojen slepar. Oni Rejec, ki se je v Gorici izdajal za železniškega uradnika in pod tem imenom vršil sleparije, je bil pred tukajšnjim sodiščem obsojen na 18 mesečno težko ječo. Vsaka 2 meseca se bo postal.

Grozno onečaščenje sv. Razpela. Nad Trnovem pri Kobaridu ob državni cesti proti Srpenci se nahaja znamenje (kapelica) z velikim Razpelom. Groza me je

obšla, ko sem se na svojem potovanju na Bovško vstavil pred ono kapelico. Železna vrata so odprta in Razpelo strašno oskrunjeno. Vse telo Zveličarjevo je popisano z raznimi imeni, opazkami in tako ostudnimi besedami, da jih ni mogoče navesti, ker silno žalijo sramežljivost. Govori se, da je ono Razpelo tako oskrunjeno uže več mesecev. Zalostno dovolj, kam smo prišli! Kako se more to oskrunjenje in pohujšanje ob državni cesti trpeti? Kaj misli lastnik one kapelice?

Popotnik.

O groznem umoru v Modrejcah še poročajo: Poleg tega, da je bil nesrečni Kragelj včasih malo zmešan, ga je tudi žena večkrat zanemarjala, vsled česar se je ta grozno jezil. V taki neukrotljivi divji jezi je v četrtek na vse zgodaj (okoli 4 ure) zgrabil za sekuro in je ženo, ki je še ležala v postelji, mahnil enkrat po tilniku in enkrat po glavi, provzročivši jej dve globoki, smrtni rani, po katerih je izkrvavela. Potem je svojo krvoločnost še razpasel nad nedolžnima hčerkama. Stareja je ležala pri materi, druga pa v zibelki v prvi sobi; obe sta globoko presekanji čez usta do čeljusti in vsaka ima še zraven tega hudo rano na roki. — Ko je dovršil svoje zversko dejanje, je položil mali hčerki, ki je spala v isti sobi kakor on, božje razpeo na prsi. Nato je zaklenil hišo, pustivši ključ v vratih in se odpravil od doma. Ob 11. uri predpoldne se predstavi sodniji v Tolminu in ovadi samega sebe. Pa mu niso prav verjeli, ker so menili, da se mu je zmedlo v glavi in poslali so orožnike na njegov dom, da se prepričajo, ali in kaj je resnice na ovadbi. Tako je zločin v veliko grozo vaščanov prišel na dan.

Poskušen samomor. V Št. Andrežu živi 18letni Jožef Nanut, ki ima to bolezen, da pri delu nima obstanka, ampak najrajši pohaja. Ker ga ni bilo mogoče pripraviti do dela, mu doma niso hoteli dati več jesti. Tako je fant kolovratil okrog cele dneve brez jedi. Če mu je kdo ponudil delo in hrano, je skomignil z rameni in smehljaje odšel. V takem položaju se je fan v nedeljo okrog 8^{1/2} vrgel v Sočo. K sreči je tam blizu sejal nekdo pesek in je fanta potegnil na suho, že nezavestnega. Ko so ga spravili k zavesti, je vstal, šel in bil prej doma, ko stariši, ki so šli ponj. Sedaj so ga oddali v norišnico.

Utopljenca so v soboto zvečer potegnili iz Soče pri Barki. Piše se Anton Zongar, ki zapušča v Gorici družino v največji bedi. Bil je zmešan. Pokopali so ga v Št. Andrežu v nedeljo zvečer.

Velika nesreča z avtomobilom. Mimo Št. Ivana sta se v nedeljo zvečer vozila domov v Devin v kočiji brat in sestra Legiša. Za vozom pa pridrvi avtomobil, v katerem je sedelo več oseb, ter zadene v kočijo. Sestri v vozu so se zelo pretresli možgani, vendar sta oba mogla nadaljevati pot proti Devinu. Avtomobil pa je med tem zavil preveč v stran in se zadel v cestni kamen s tako silo, da se je prevrnil. Franc Kožuh, ki je sedel tudi v avtomobilu, je padel tako nesrečno, da je drugi dan v tržiški bolnišnici umrl. Ostale so

prepeljali deloma na dom, deloma v bolnišnico. Šoferja so pa zaprli, ker je prehitro vozil.

Pri naboru v sredo je med 105 mladeniči bilo potrjenih 42.

Luna je mrknila 1. aprila ob 10 h 26 min. zvečer.

Nekaj za loteristovke. Pret. soboto se na dunajski loteriji bile dvignjene naslednje številke: 35, 36, 37, 38.

Glavni dobiček turških sreč v znesku 400.000 frankov je zadela številka 1.894.933. To sporočamo zato, ker so te srečke tudi na Goriškem zelo razširjene.

Vsled viharjev na morju se je razbil pret. dni več ladij. Tako se je razbil laški parnik »Gibil terra« ter neki angleški parnik. Utonilo je 57 angleških mornarjev.

Pet kanonov je ukradenih v ruski trdnjavi Petropavlovsk. Nihče ne ve, kam so izginili.

Vojak je ustrelil stotnika. V vojašnici Osterode pri Berlinu na Nemškem je prostak 18. pešpolka Enersleben ustrelil stotnika Keča, ki se je sprehajal po dvorišču ter nato sebi spustil kroglo v glavo. — Tudi na Dunaju je neki vojak streljal na stotnika, a ga ni zadel.

Velikanski požar je 27. marca v vasi Troztenu na Ogrskem uničil 300 hiš, cerkev, samostan, sodnijo in pošto. Zgorel je tudi en človek. Skode 1 milijon in pol kron.

Groznen prizor. Na postaji Pirocan blizu Kolina na Češkem se je zgodil naslednji grozni prizor: Pred prihodom dunajskega brzoviaka na postajo sta se sprla na progi dva železniška čuvaja in začela pretepati. Žena enega izmed čuvajev je hotela svojega moža ločiti od nasprotnika, medtem pa je pridrvel brzovlak, pograbil ženo in jo razmesaril. Oba čuvaja so zaprli.

Parnik se je potopil blizu mesta Melbourne v Avstraliji. Utonilo je 50 popotnikov in 80 mornarjev.

Kuga. Avstrijski parnik »Bregenc«, ki je priplul v Trst, je imel med potjo na krovu kugo. V Indiji v mestu Bombaju se je vkrcal neki Indijec, ki je med potjo obolel. Z ladje so ga spravili v Port Saidu (pri Rdečem morju) v bolnišnico, kjer so dognali, da ima kugo. Ladjo so vso očistili tam in tudi v Trstu preiskali vse ljudi na ladji, a nevarnosti ni nobene več. — Kuga se je pojavila tudi na angleškem parniku, ki je privozil iz Perzije.

Velika povodenj v Ameriki. Velika reka Misisipi v Sev. Ameriki je tako narastla, kakor ljudje še ne pomnijo. Mnogo krajev ob reki je pod vodo.

Električar namestu kožuhov. Kakor znano, je visoko v zraku velik mraz. Zrakoplovci so doslej morali nositi težke kožuhe, da so se obvarovali mraza. Sedaj pa bodo nemški zrakoplovci nosili čisto lahko obleko, ki pa jo bode grela električna.

Roparji oropali avstrijsko pošto v Sveti Deželi. Pri Jaffi so napadli roparji nemški poštni voz in enega konja ustrelili. Nemška pošta je roparjem ušla. Tako srečen pa ni bil avstrijski poštni voz, ki je vozil za

nemško pošto. Roparji so avstrijsko pošto popolnoma oropali in ustrelili kavasa (stražnika) in dva konja.

Darovi za „Dijaško mizo“. P. n. gg. so darovali: dr. Šorli Peter 2 K, dr. Kobal Ignac 2 K, Hribar Teodor nabral pri taroku 66 vin. Mons. Pavletič Josip 2 K, Tabaj Ivan 2 K, Stepančič Vladko nabral v Temnici 2:50 K, Kegljaški klub somišljenikov S. L. S. pri Zl. Jelenu 1 K, Doktorič David nabral pri „Treh kronah“ 9 K, Hribar Teodor, 20 K, Doktorič David, kaplan na Placuti in vodja Alojzije višča 20 K. Bog povrni!

Kaznovan skrunilec sv. Razpela.

Pred par meseci je delavec Ernest Križaj v Solkanu med preklinjevanjem Boga in duhovščine vzel v roke sv. Razpelo in Kristusu z nožem izvrtal oči. Še isti večer pa mu je stroj v mlinu odrezal prav isto roko, s katero je skrunil sv. Razpelo. Ležal je nekaj časa v bolnišnici. Čakala ga je za njegov zločin tudi kazen posvetne pravice, ki pa ga ne more zadeti, ker so ga predpreteklo soboto na Pokopališki cesti našli ubitega, kakor smo že poročali. Bog se ne pušči zasramovati!

Iz Trsta in Istre.

Duhovnikom tržaško-koperske škofije naznanjam podpisani, da bode dné 18. aprila v centralnem semenišču v Gorici euharistični sestanek, na katerega so vabljeni tudi duhovniki častivci naše škofije. Razprave se bodo vršile v dveh odsekih v slovenskem in v italijanskem jeziku. Skupno kosilo bodi v veliki semejniški obednici. Kdor se hoče udeležiti skupnega obeda, naj o tem obvesti vodstvo centr. semenišča do 15. t. m. — Vspored sestanka bo tiskan v raznih časopisih. — Nadejam se, da se snide veliko čč. gg. sbratov častilcev v Gorici, kjer se bomo navdušili za intenzivnejše euharistično gibanje v naši škofiji.

Andrej Furlan, župnik

v Sv. Križu pri Trstu

in tačasni škofijski upravitelj Družbe D. C.

Duhovska vest. Za župnika v Rižani pri Kopru je imenovan g. Košir Jožef, dosedaj župni upravitelj ravno tam.

Sv. Križ pri Trstu. Tukajšnja hranilnica in pos. ima svoj redni občni zbor velikonočni pondeljek ob 10 in pol predpoludne v svojih uradnih prostorih. — Ganljiv prizor se nam je nudil preteklo nedeljo v naši župni cerkvi, ko smo videli nad 200 samih mož in mladeničev pristopiti k velikonočnemu sv. obhajilu. Je pa res primerno, da gredo možje in mladeniči skupno k sv. obhajilu ravno na oljčno nedeljo, ki nas spominja na dan, ko so možje in mladeniči šli naproti Jezusu s palmovimi vejami. Pomagal je domačemu župniku pri spovedavanju č. n. Sofronii Kozlevčar iz Kamnika. Pogreblji smo pretekli terek mladeniča Alojzija Vouk. Še svojo prijaznostjo si je pridobil srca tovarišev, ki so mu zato napravili pri pogrebu lepo spremstvo. Vedenje pri pogrebu je bilo uzorno.

Sleparije v Polju se odkrivajo še dalje. V soboto popoludne je bilo aretovanih zopet nekaj laško-liberalnih kapacitet. Aretovani so bili ravnatelji mestnega stavbinskega urada inženir Borri, magistratni uradnik Presil, mestni cestni mojster Polla in mestni poslovodja Brozina. Aretirani ravnatelji mestnega stavbinskega urada inž. Borri je laški podanik in, kakor se čuje, si je tudi ta ravnatelj zidal hišo na stroške davkoplačevalcev. Drugim aretirancem se je na menda prišlo na sled, da so kamoriškim vzor gospodariem pomagali pri njihovih manipulacijah.

Sv. Ivan pri Trstu. Dne 25. p. m. je imelo „Dekl. Marijina družba“ svoj občni zbor. Duh. voditelj je poročal o delovanju in stanju „družbe“. Volilo se je novo predstojništvo. Ana Brana, predn.a, Marija Godina, namestnica, Ivanka Vodopivec, tajnica, Marija Gropajc, Ivanka Knez, Josina Pahor, Marije Požar, svetovalke in nadzornice. Upisanih je kot „aspirantij“ (lila-znak). 61 deklic sprejetih (višnjevn-znak) 61 skupaj šteje družba 121 družabnic, k tem je prštei še kakih 30 kršnskih mater, skupaj toraj 150. Ima svoj pevski zbor, podučuje domači organist. Imela je mesečno skupno sv. obhajilo in svoje shode, napravila je romanje na Sv. Goro, v kratkem ustanovi svojo „knjižnico“. Tudi lepe podučljive igre je uprizorila za razvedrilo in za korist „družbe“. Dohodki nikakor ne krijejo stroškov, zato izkazuje primanjkljaj lanska bilanca.

Sv. Ivan. „Vestalka“ se imenuje igra, katero uprizori naša družba prih. ned. (belo) dne 14. t. m. krasna je, ginljiva, Eufemija, kristjana, devica, se žrtvuje za svojo sestro Eudoksijo, vestalko, ter ji izprosi od Baga spreobrnjenje, postane kristjana in rajši nego da bi se udala krutemu Neronu, prelomila obljube sv. čistosti raji umrje mučeniške smrti v zaidanem grobu. Oh, da bi tudi dandanes dekleta bile ponosne na svoje čistost, ohranile nedolžnost! Krasna scenerija, lepe rimske obleke, razsvitljave. Kdor želi videti naj se potruži k Sv. Ivanu.

Iskre.

Koliko je katoličanov na svetu. — V Evropi je 188.577.000 katoličanov in 106 milijonov luteranov. — V Ameriki katoličanov 87 milijonov 615 tisoč, luteranov 70 milijonov 869 tisoč. — V Aziji katoličanov 12 milijonov 661 tisoč, luteranov 2 milijona 355 tisoč. — V Afriki katoličanov 2 milijona 690 tisoč, luteranov 2 milijona 635 tisoč. — V Avstraliji katoličanov 1 milijon 244 tisoč, luteranov 3 milijone 997 tisoč. — Na celem svetu je 292 milijonov 787 tisoč katoličanov in 186 milijonov 55 tisoč luteranov. Vseh ljudi na svetu pa je 1561 milijonov, med temi je 618 milijonov kristjanov (katoličanov, luteranov in pravoslavnih). Med kristjani je skoro polovica katoličanov. Mohamedancev je 200 milijonov, budistov tudi 200 milijonov. V primeri z drugimi verami je torej katoliška vera najmočnejša po številu in tudi po notranji moči. Zmaguje vedno bolj po svetu. Če pri nas odpadajo suhe veje, nič zato.

Za smeh.

Služkinja, ki je dobila v mestu dopust, da obiše svojo na smrt bolno teto na deželi, piše čez nekaj dni svoji gospodinjji v mesto naslednje pismo: „Prosim oprostite, milostna gospa, da se ne morem še vrniti. Medtem pa nikari ne jemljete druge v službo. Saj teta bo umrla, kakor hitro mogoče. Vas pozdravlja Vaša Mica.“ — **Stara mati** svari svojega vnuka: „Pusti kajenje, Janez. Kadilci ne postanejo nikdar stari.“ Vnuč: „Pa stari oče so že 70 let stari

in še kade.“ — „Reš.“ pravi v zadregi stara mati, „pa če bi me bil on ubogal in ne kadil, bi bil sedaj lahko že 80 let star.“ — **Gospodar** odpre svojemu pomočniku službo. Pomočnik: „Zakaj? Kaj sem naredil?“ Gospodar: „Nič! In to mi ravno ni dopadlo.“ — **Predrzen čevljar** pravi ženi svojega mojstra: „Vaša usta so pa podobna oštariji, ki se ne drži policijske ure.“ Gospodinja: „Zakaj?“ — Vajenec: „Zato, ker so noč in dan odprta.“

Orli!

Blago in vse druge potrebščine za orlovske kroje dobite v trgovini

Teod. Hribar

v Gorici

GOSPOSKA ul. št. 6.

Odhkovana delavnica z električnim obratom brusac in nožar

ANTON JEMIL

Gorica - Verdijevo teka lišče 1 - Gorica

(Marzinijeva hiša.)

Zaloga britev in brusovskih varnostnih priprav od 2 K naprej. Škarje in noži vseh vrst. Izdelki slav. znano tvrde Solingen.

ZMERNE CENE.

PETER GORJUP

čevljar v Čepovanu.

naznanjam slav. občinstvu in soseljnijim občinam, da sem odprl trgovino z usnjem in čevljarškimi potrebščinami. Izdelujem vsakovrste čevlje in imam v zalogi tudi čevlje za mrličje.

Cene konkurenčne.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHALJ TURK

GORICA — Na Kornu šte. 6. — GORICA

priporoča slavnemu občinstvu svojo bravnico. — Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah! Št. 4

Proda se klavir, star, a poraben za nizko ceno. Več se poižve pri **And. Močnik,** krojač, Šebrelje 130 p. Slap ob Idriji, Goriško.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

Naznanilo.

V povečanje velikonočnih praznikov
streljajte s „*papirnatimi topi i Makuc*“
in razsvetlite z *bengali nimi lučmi* pro-
cesije „*Vstajenja*“, katere se vršijo zgodaj
v jutru ali pozno v mraku.

Potrebno blago vdobite pri tvrdki:

*Proa primorska tovarna umetnih
ognjev v Gorici ulica Adelaide Ri-
stori št. 6. Telefon št. 205.*

Lastnik: *Ferd Makuc, poobl. in priz.
pirotehnik.*

Mirodilnica, Papirnica in Tovarna
šolskih zvezkov

ROŽNAR & C.

Gorica, Tekališče Jos. Verdija št. 7.

Vid Rojic v Gorici,

Raštelj št. 23

priporoča svojo **krojaško delavnico**, po-
sebnost čast. duhovščini za talarje in v to
stroko spadajoča dela.

Priporoča se

Jakob Gril,

pekovski mojster

zaloga moke, koruze in raznega žita
v ulici sv. Klare št. 4. v Gorici.

Franc Leban v Gorici,

V. Municipio 8 (nasproti municipija)

izdeluje monštrance in druge cerk-
vene posode.

Priporoča se preč. duhovščini.

Prodajalna „Katol. Tisk. društva“

GORICA, Semeniška ulica št. 10.

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih molitvenikov, rožnih vencev, svetih
podob in večjih podob za okvirje, svetinje, predmete za Marijine družbe.

Razglednice od navadnih do najumetnejših izdelkov.

Velika zaloga trgovskih knjig in papirja. Za župne in druge urade ima v zalogi
najraznovrstnejše tiskovine in druge pisarniške potrebščine. V zalogi ima
dr. Pečjakovo „Etiko“. Zaloga cerkvenih muzikalij.

Cene konkurenčne.

Čevljarska zadruga v Mirnu

priporoča sl. občinstvu, da se pri nakupu obuvala za bližnje
velikonočne praznike poslužih naših izdelkov, ki
se prodajajo v naslednjih naših prodajalnah:

v Gorici

na Starom trgu št. 1. (na vogalu Rabatišča).

V TRSTU, Barriera vecchia 38. V SPLITU, ulica staroga suda 314. V
TRSTU, Via dei Rettori 1. Prodajalnice so preskrbljene z vsakovrstnim
črnim in barvanim obuvalom za vsaki stan. Čevlji „Čevljarske zadruge“ v
Mirnu se glede ličnosti kosajo z vsakim tujim izdelkom, a so poleg tega
trpežni, ker se za izdelovanje istih rabi le usnje prve vrste.

Ročno delo.

Sprejemajo se naročila po meri.

Nizke cene.

Izvršuje se poprave.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Gospod je vstal! Alleluja!

Našim srcem -- vstajenje!

Vso ravnino v belo cvetje
je pomladna moč zavila
in vsa polja, vse gorice
v radost sveto je vzbudila.

Kakor polja, srca naša
naj Vstajenja moč odklene
in pregrehe zimske teme,
vse iz njih naj zdaj odžene!

In ta srca, posvečena
v sveti veri, naj kipijo,
ž Njim naj, ki je vstal od mrtvih
radost večno si delijo!

D. O.

Vekoslav Vrtovec.

Pojó zvonovi . . .

Velikanoč!
Iz tisočerih lin pojó zvonovi:
glej vstal, častit in zmagovit je vstal,
ki je dejal:

»Glej, jaz sem pot, resnica in življenje
in smrti ni!«

Velikonoč,
Vstajenje oznanjajoč
pojó zvonovi!

Vzdrhtela tiha je ravná
in hrepenenja plamen bel
kot tisoč solnc žareč in plameneč
visoko pod nebó se vspel —
in pesem šla je prek polján.
Lahna kot sanj skrivnostna harmonija
in drzna kakor meč jeklen
v sedmerem ognju izkaljen
bilá nje melodija!

**Ponosna razprostrl je Orel krila
zavriskala je širna solnčna plan
in mladih src vsa mlada sila
vskipela v mladem jutru je na dan.
Naš dan!**

Iz tisočerih lin pojó zvonovi
kot še nikdar —
in novi žar
glej, v naše prišel je oči
in novih črpamo moči!
In nov, cilj novih poti
sred daljnih, daljnih cest
se nam blesté nasproti.
Pomladi čuti duša vso prelest.
Pojó zvonovi,

pojó iz tisočerih lin. —
Naš cilj: resnica je, resnica,
deviza naša, naša pot je boj!
Ti naša luč, Ti zvezda nam vodnica,
Ti up si moj
vsevečni Božji Sin. —
Velikonočni glas zvonov
drhti čez belo plan
tja v mladi dan.
in Božji glaslov
Drek naših njiv gre ž njim.
Halleluja!

Krivokljun in taščica.

Velikonočna legenda.

V svitu jutranjega solnca je ležal Nazaret ob vznožju hriba. Jasno in visoko se je bočilo nad njim azurno nebo; noben oblaček ni motil čiste, lepe sinjine. V bajnem ognju so gorele lokve in livade; čarobni svetlobni žarki so se lomili ob vsakem gibljaju travnih bilk in sijali lepo luč.

Visoko v gori se je pasla čreda ovac. Trepetajoči zvoki iz pastirskih piščalk so se razlegali v dolino.

In ena ptičica je pela svoj jutranji pozdrav v svežo naravo.

V mali razdalji od mesteca je stala preprosta mala hišica. Kot v varstvo je razprostirala močna lipa svoje košate veje nad njo. Zraven hišice je bil vrtič, ki je pričal, da ga obdeluje skrbna delavna roka. Lesketajoče rože in lilije so pošiljale svoj prijeten duh naokoli. Mala trata, ki je — kakor so dokazovale deske in orodje — služila za mizarsko delavnico, je izpolnjevala celo podobo.

Ravno je delal mojster ob svojem stolu. Rokave je bil zaviljal, da bi ga ne ovirali pri delu. Neumorno je drsal z obličem po deski in v dolgih trakovih je padalo oblanje na tla gosteje in gosteje.

Od časa do časa je pogledal mož na odprta vrata hišice. Tam je delala v polrazsvitljeni veži, mlada, ljubka žena: predla je. Njena obleka je bila modra. V bogatih pramenih so padali njeni lepi lasje navzdol in ji obkrožali obraz.

Dr, dr, je drdralo kolesce in vreteno je bilo polno.

Pred nogami žene pa je sedel sedem do osem let stari deček z rjavimi, kodrastimi lasmi. Ravno napolnjeno vreteno je položil skrbno v košarico. Nebeška blagost je sijala iz njegovih modrih oči in neka resnost je ležala na njegovih licih.

Naenkrat je padlo materi vreteno iz rok in se zatrkljalo skozi vežo. V tistem trenutku pa se deček že dvigne in prinese begunca ter ga poda predici v roke. V tem trenutku pa ustavi mati kolo. Hudo in dobro ji je bilo ob enem pri srcu, da ji služi — ta deček.

Od bližnjega mesteca so se razlegali veseli otročji glasovi. Skupina otrok se je bližala hišici. Že so bili pri delavnici.

»Mir s teboj, Jožef! Kje je Jezus?«

Prijazno je mojster odgovoril in pokazal na vrata. Vriskaje so planili otroci notri, da bi pozdravili mater in sina. Mal črnolasec, ki je bil prišel pred kratkim s svojimi stariši iz Grškega, se je približal mladi ženi.

»No, moj otrok,« povzame ta, »kako je tvoji materi? Bo kaj kmalu zdrava?«

»O Marija,« odgovori deček žalostno, »mati še ni zdrava. Vedno hrepeni po naši ljubi, solnčni domačiji. Mrzle in puste se ji zdijo galilejske pokrajine.«

»In vendar pojejo tudi tu ptice in cvetijo cvetice ter sije solnce.«

»Jaz vem to, Marija. Jaz ljubim tudi tvojo deželo, toda še vse bolj tebe in tvojega sina Jezusa. Mati pa bo umrla od hrepenja po domovini.«

»Reci ji,« odvrne Marija ganjena, »da jo bom proti večeru obiskala.«

»Oj, kako se bo veselila! Sedaj pa dovolite, da bo šel Jezus z nami. Kaj ne, da dovoliš!« In prikupljivo in proseče je prijel mali za Marijino roko.

Marija je dovolila smehljaje.

»Pojdi, moj ljubljenec, pojdi z otroci!« Vriskaje so se ji zahvalili otroci.

Jezus pa je stopil k svoji materi in ji je podal roko.

»Mir s teboj, mati!«

Globoko ginjena se je ta pripognila in ga poljubila.

Ob robu bližnjega oljčnega gaja, so posedali otroci na mah.

»Pripovej nam o Jeruzalemu,« so prosili Jezusa.

Tam jim je radevolje vstregel.

Stariši so ga bili tja prvič seboj vzeli za kratko, dasi tudi postava tega ni velevala, ker je bil še mlad. In je pripovedoval malim poslušalcem o lepih svečanostih, ki so se v Jeruzalemu vršile. Pripovedoval jim je o templju, duhovnikih in levitih, kako pojejo ob spremljevanju cimbal in pozavn hvalne pesmi na čast Najvišjega od tisočev iz judovega rodu, ki se tam drenjajo.

»Kako lepo,« so vzkliknili otroci in mladi Grk je ploskal z ročicami od veselja. »Od zdaj naprej ne bom več častil bogov moje domovine, jaz bom molil vašega Boga.«

»Gospod blagoslovi tvoj sklep,« je odvrnil Jezus.

Nato se je premišljevalje zazrl v daljavo. Dečki so ga nemo opazovali. Nekaj časa ni nihče izpregovoril besedice. Nato so je Jezus zopet obrnil k Grku. Položil je svojo levo roko na njegovo glavo in mu gledal v temne čiši.

»Nekoč boš ti meni sledil in boš moj pričevalec. Tu, to zelišče vzemi s seboj. Deni ga v kupico vode, ki naj jo mati izpije in ozdravela bo.«

In kot da bi hotel dokazati, da ima moč, kaj takega delati, je zagrabil kos ilovice in gnetel in gnetel. Kmalu se je prikazala iz ilovice podoba ptice. Glave dečkov so zrle začudeno, kako je nastala ptičja glavica, peroti, noge in ptič je bil narujen. Z največjo pazljivostjo so opazovali vse to. Nato je napravil še drugega, tretjega ptička. Tudi Grk je hotel poskušati ne navadno igro. Vzpodbujajoče mu je prikimal Jezus. In glej, tudi njemu se je posrečilo, le da so bili ptički manjši.

Celo vrsto lepih živalic so že imeli dečki napravljenih, ki so jih lepo razpotožili. Kar pride bradat rabinec po poti. Vse se ga je balo, staro in mlado, in kjer se je prikazal, so bežali pred njim otroci.

»He, vi malopridneži,« je sopihal stari, »kake brezbožne burke pa uganjate tu. To bom razdril, da ne vidim nikoli več.«

In že je dvignil široko nogo.

Tedaj pa je vstal Jezus. Nevstrašeno je pogledal surovega juda. Sprostrl je roke nad živalice in zaklical:

»Ukazujem vam: živite, vzletite!«

Tedaj je prišlo življenje v mrtve postave ptičkov. Glavice so se nagnile, peruti se dvignile in vsi, vsi — so zletele veselo čivkajoč pod nebo.

Starec je zbežan obstal; otroci pa so se gnetli okoli Jezusa. Le s težavo se je branil njih ljubkovanju in obožovanju.

*

Leta naglo potekajo. Skoraj trideset let je poteklo od tega dogodka. Iz kodrolasega dečka se je razvil mož, postaven in krepak. Dolgo že hodi po krajih svoje domovine. Povsod dela dobro, povsod blagoslovlja.

In on uči novo postavo.

»Ljubite svoje sovražnike! Storite dobro onim, ki vas preganjajo.«

In danes je prišel njegov čas, danes bo sprejel svoje plačilo.

Nedaleč od Jeruzalema se dviguje mal grič. Nepregledna množica ga je obiskala, da bi gledala nenavadno igro.

Strahovit prizor! Ves okrvavljen leži na križu nek človek — Jezus, sin Marije. Rablji popadejo žreblje — razlegajo se udarci kladiv — kri brizga kvišku — Jezusovo telo bolestno vztrepetava v groznih bolečinah. Dovršeno, pripravljeno —

Nato dvignejo križ in ga zasadijo v tla. In sedaj visi med nebom in zemljo oni, ki je učil: »Ljubite svoje sovražnike!«

Tako plačuje ljudstvo svojemu učniku!

Tako plačuje svojemu dobrotniku!

Kot večnost so potekale ure. Bledejši in bledejši je postajal obraz Izveličarjev, nižje in nižje je klonila njegova glava.

Konec se bliža!

Tedaj sta obleteli dve ptičici križ. — Manjša je sedla umirajočemu na ramo. Njeno bistro oko je bilo zapazilo trn, ki je gledal iz Njegovega svetega čela. Prijela ga je s kljunčkom in se je prizadevala, da bi ga izdrla, toda zastonj. Njena moč je bila premajhna. Poskušala je še enkrat z vsemi močmi in šlo je. Toda iz rane se je pocedila kri in okrvavela ptičici prsa.

Druga ptičica pa se je vsela na desno stran križa, nad roko. Hotela je potegniti žebelj iz roke Trpečega. Toda, joj! Ob trdem železu se ji je skrivil kljun, da je stal navzkriž.

Križani je zapazil ptičici in njih blago početje. Spoznal ju je zopet, bili sta eni tistih, ki jih je pred leti z malim Cirkom napravil in jih s svojo oživljajočo besedo poklical v življenje . . .

Komaj viden nasmeh mu je zaigral krog osinelih ust, ko se je spomnil tiste ure.

»Blagoslovljeni, mali ptičici! Blagoslovljen vajuin trud! Odletita in nesita s seboj spomin na umirajočega Stvarnika: okrvavljena prsa in skrivljen kljun.«

Še enkrat sta obšli ptičici križ in nato žalostni odleteli.

Kmalu je vztrepetalo telo umirajočega v zadnji borbi. Okrvavljene oči so se ozrle pomoči željne proti nebu.

»Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo.«

In je nagnil glavo in umrl . . . Krvava igra na Golgati se je dovršila . . .

Ptičici pa, ki jih je Jezus v zadnji uri blagoslovil, nosita še danes znake svojega usmiljenja. Mi jih poznamo, ljubke tovaršice:

Krivokljun in taščica jih imenuje ljudstvo.

Divji lovec.

Lovski dogodek angleškega vojaka v Indiji.)

Naslednjega dne je bil prvi velikonočni praznik in kakor sem obljubil Anici, se nisem vdeležil lova. Ali kakor hitro je vstalo solnce na velikonočni pondeljek iz za gôr, sem zlezal izpod odeje in vzbudil brata. Bil sem zelo dobro razpoložen.

»Halô, Andrej,« sem mu zaklical. »Danes pa gremo na najboljše koze; z zvijačo jih spravimo vse na severno skalovje in jih postrelimo.«

Prigriznili smo mrzel zajutrak in vstali na pot. Spremljal naju je po en afganski lovec. Andrej bi moral prekoračiti gorski potok in priti po strmem pobočju na skalne pečine na vshodni strani, jaz pa sem bil namenjen po reki navzdol in ravno čez iste pečine, le na nižjem mestu. Naši poti sta bili torej vsopredni, akoravno sem bil jaz daleč pod njim, tako da me ni mogel videti.

Kmalu sem zapazil spodaj ob reki prve koze, a niso bile velike, zato jim nisem hotel slediti. Razumtega je bil že drug lovec, ki jih je preganjal, namreč velik leopard. Dvesto korakov sem bil oddaljen in že sem napel petelina, da bi zver vstrelil, a nisem smel. Krvoloka zver! Tudi njej je odbila zadnja ura. Andrej ga je vstrelil, še predno je okusil kozjo kri.

Ob enajsti uri sem dospel na vrh skalovja. 3000 metrov je bilo visoko, a solnce je neusmiljeno pripekalo. Pokrajina je bila divja, a lepa. Nad menoj na levi se je vzdigala visoka skala in mogočni skladi so štrleli iz nje. Po teh skalah je šla pot divje koze in na njih so mirno čakali veliki jastrebi zaželjeni plen. Nobena druga noga ni smela prekoračiti te čeri, ki so bile nevarne tudi radi grušč, ki se je spuščal raz nje.

In ravno po ti poti sem hotel iti. Moral sem iti, ako sem hotel streljati na koze, ki jih je zgoraj od druge strani podil moj brat. Zelo nevarno je bilo to početje in večkrat sem bil v nevarnosti, da teletnem v prepad, ako se izpodmakne grušč pod nogami. Moj spremljevalec, afganski lovec, je vrgel čevlje preč in plezal bos po strmini. Tudi jaz sem sezul čevlje in jih namočil z vodo, katero sem imel v lovski steklenici. Tako sva rila naprej vedno dobro pazoč, kam treba vtrditi svoje noge. In res, kmalu sva našla sveže sledi divjih koz, a vedela sva dobro, da so te živali le na najvišjih vrhovih.

Kakih dvajset mogočnih skladov sva že preplezla, ka je vskliknil moj spremljevalec in obstal. Takoj sem bil na njegovi

strani in zrl v daljavo, kamor je kazal z roko. Kri mi je šinila po žilah. Velika divja koza, kakoršne si nisem še predstavljal, je stala na skali. Veter se je poigraval z njeno dolgo brado, glavo pa je obračala žival na vse strani. Najbrž je slutila nevarnost in pomišljala, katero pot naj bi vzela pod noge.

Po bliskovo sem pomeril razdaljo in moj strel se je v tisoč odmevili odbijal po skalovju. A bodisi, da sem bil pretruden, bodisi da mi je roka vstrepetala pri pogledu na lepo žival: zgrešil sem. Pogled na zgrudeno žival me je prepričal o tem. Prednjo nogo je imela zdobljeno in bežala po drugih treh. Za štiri prste sem zadel prenizko.

»Le nič skrbi, gospod,« mi zakliče Afganec, »kamor pride divja koza po treh, prideva tudi midva, seveda, ako ste pripravljeni.«

Vsak pameten lovec bi odklonil ta nasvet, moje vznemirjenje pa je bilo preveliko. Pokimal sem in sledil molče plezojočemu voditelju. Pri vsakem koraku je bila pot nevarnejša, debeli kamni so frčali mimo naju v dolino. Pogledal sem za enim kamnom navzdol in skoraj bi me prijela omotica. Ves ogromni sklad, ki sva ga preplezala, je ležal pred očmi. In po tem skalovju bova morala nazaj!

Le misel na obstreljeno divjo kozo me je gnala naprej in odločno sem sledil Afganecu, ki je vzel še mojo puško na rame. Spet sva zagledala glavo nesrečne živali za nekim grmom. Le s težavo se je vlekla naprej.

Kraj, na katerem sva stala, ni bil pripraven za strel, a vseeno sem se odločil, da vstrelim, že iz sočutja do uboge živali. Stisnil sem se trdno s hrbtom ob steno in vstrelil. Zadel sem jo pod rebra in to je bilo dovolj; zgubila je ravnotežje in zdrknila v prepad. Nebroj grušč, ki se je spustil za njo.

Nikoli ne bom pozabil tega pogleda. Spustil sem puško na tla in obrnil pogled v stran. A ne tako Afganec. S krikom veselja je plezal ob prepadu navzdol, dokler se ni oprijel za grm in pazno motril v prepad. A v tem trenutku se je zgodilo nekaj groznega. Gledal sem s pričakovanjem na svojega spremljevalca in videl, da se je spremenil njegov obraz. Poteze na njem so izražale strah in oči so se izbulile. Hotel sem že zaklicati in poprašati po vzroku, ko zapazim vzrok opravičenega strahu. Dva velika jastreba sta ga opazila in že se je v njem porodila misel, da ga bosta palmila v prepad in požrla. Zato se je bal in krčevito oprijemal grma z obupanimi klici: »Vstreliti, gospod, vstrelite!«

Sam iz strahu skoraj nezavesten, sem le s težavo vtaknil patrono v puško. Kakor hitro sem to storil, že sta se spustila jastreba nanj. Prvi ga je že ošvrknil s perutnicami in Afganec je odmaknil eno roko od grma, da bi se branil.

»Vstrelite, vstrelite!« je klical še vedno v smrtnem strahu.

Nastavil sem puško, a kako naj streljam? Kakor blisk je prišel drugi ptič mimo nesrečnika.

»Skrij se pod grm,« sem mu zaklical, ko sem opazil, da sta se ujeti spet dvig-

nili v zrak in krožili z bistrim pogledom nad njim. Afganec pa se ni mogel več premikati, kakor okamenel se je držal za grm. In vendar je bilo treba nekaj storiti in hitro, kajti ako bi sedaj priletela nanj, bi bil revež izgubljen.

Nastavil sem spet puško in v trenutku, ko se je spustil prvi jastreb na žrtev, sem sprožil.

Glasno je zakričala zadeta žival in ravno tako moj spremljevalec. Skozi tanko meglo dima sem videl jastreba, moža in grm, kako so izgubili v prepadu.

Lasje so mi vstali po koncu in vse moči so mi iz strahu opešale. V smrtnem strahu sem padel na kolena in prvič po dolgih letih zaklical Boga za usmiljenje in moj molitev za milost. Skočil sem nato na noge in kakor neumen tekkel ob prepadu. Skoraj da nisem padel in vendar: moral sem preč, preč, še predno bi se povrnil te grozne ujede.

Srce mi je tolklo glasneje in z napetostjo sem poslušal vsak šum. Ničesar nisem več slišal in že sem upal, da bosta roparici zadovoljni z eno žrtvijo. Morda me nista niti videla. V tem trenutku sem se spomnil svoje žene, ki je obljubila, da bo molila za me, žarek veselja je posijal v moje srce.

Ali je slutila nesrečo in nevarnost? O kako grenko sem v tem položaju obžaloval svoj zasmeh. Prav gotovo je v ti uri klečala in molila zame. Ta misel mi je dajala srčnost.

Previdno sem pogledal na vse strani; jastreb nisem videl več. Ali tam gori, kaj je bilo to? Skoraj sem zavriskal veselja. Zapazil sem gorski potok. Ako pridem do njega neopažen, potem sem rešen.

Nisem pomišljal dolgo; še enkrat sem zmolil kratko molitvico, vrgel puško na ramo in skočil proti potoku. Hvala Bogu, posrečilo se mi je. Dahnil sem sapo vaše in poslušal; a tudi tu ni bilo najmanjšega šuma. Ali bom rešen? Čutil sem, kako se je vzbudilo v meni upanje v rešitev. Še tri ali štiri skoki in rešen bom!

Previdno sem se oprijel čeri in se napravil na prihodnji skok. Kar sem zaslišal prhutanje perutnic! Škripajoč z zobmi sem zgrabil za puško s sklepom, da čim dražje odkupim svoje življenje ali pa poplačam svojo smrt. Ni bilo več strahu, ampak moč brezupnosti in boj za življenje in smrt.

Nisem še nastavljal, ko švigne prvi jastreb mimo mene s tako silo, da zamaje puško, mene pa skoraj podere. To zapazi drugi jastreb. Kakor blisk sune ob meni, a me ne zadene. To je bila moja sreča, kajti tik pri meni je zeval prepad. Streljati bom moral, da se ne povrneta in me pahmeta v grob. Moj strel je pomagal le toliko, da sta se prestrašena dvignila še višje v zrak. Stisnil sem se še trdneje k stem in nabasal puško. Jastreba sta od druge strani poskusila napad. Prej sta napadala od strani, sedaj sta namerjala kar napično pasti na me; in to bi bilo po meni. Že sem hotel vstreliti, ko je prvi zamahnil na me. Ali on, ali jaz!

Kako srčno sem molil pri teh mislih, kako jasno sem bil prepričan, da je nad menoj neko višje bitje, vsemogočni Bog, ki kaznuje vse hudobije, to ne morem sedaj povedati.

Odpadnik od sv. Cerkve, oskrunjevalec največjega praznika in takšna smrt! Ta misel je valovila v mojih prsih bolj kakor strah pred krvoločnima napadalcema.

Trd kakor zid sem čakal z nastavljenno puško. Vedno ožji so bili krogi ptic in vedno bližji njih polet. Le nekaj metrov je bil prvi jastreb nad mojo glavo. Pomeril sem in vstrelil.

Skozi dim sem videl kako je ogromna ujeta stisnila perutnici k sebi in padla mrtva pred menoj v prepad. Sledil je nepopisen krik njegovega spremljevalca, ki me je nepričakovano hitro napadel. Sam ne vem kako — obudil sem glasno popoln kes, kakošnega sem storil še v svoji mladosti, pozneje pa nikdar več, spustil sem puško in se branil z rokama. In čudo! — Nisem dobil opore na skali ali rastlini, ampak sama ptica mi jo je dala. Krepko sem se oprijel z desnico jastrebvih nog nad kremplji in v naslednjem trenutku sem že plaval s ptico nad prepadom. Prestrašen mi je zrl ptič v oči, mahal s peruti in skrival levo nogo, da bi se otresel težkega bremena. Po dolgi muki sem zgrabil še za levo nogo in tako sva plavala med zemljo in nebom sprva počasi, pozneje pa hitreje in hitreje navzdol.

Kdo naj popiše, kaj sem občutil v teh trenutkih? Zapr sem oči s sladkim upanjem, da se lahko rešim na ta čudežni način. Večkrat se je ptica hotela vzdigniti in me suvala semtertja, a držal sem trdno, čeravno so mi pešale roke.

A tudi jastrebu so pešale moči, zato je bil naš polet navzdol vedno hitrejši. — Kakih petdeset metrov pod menoj sem zapazil ravna tla. Vzdignil sem se nekoliko kvišku, da bi ptica dobila spet nekoliko moči, sicer bi padel s preveč veliko silo na tla. Hvala Bogu! Padeč ni bil premočan.

Bil sem rešen; popolnoma varen sem ležal na skalni plošči, poleg mene pa do smrti izmučena ujeta. Spustil sem ptičeve noge in moje roke so trudne padle ob telesu. Jastreb pa se je v slabem poletu vzdignil nekaj višje na skalo in obležal.

Nisem se mogel premikati, a vendar sem poskušal poklekati in zahvaliti Boga za prečudno rešitev. Čutil sem, da me zapuščajo moči. Temno je postalo okoli mene in zgrudil sem se spet na tla.

Brat Andrej in njegova dva Afganca sta me našla v tem stanju. Šest tednov sem ležal v hudi mrzlici in fantaziral. Ko sem po dolgih tednih nekega jutra spet prišel k sebi, sem zapazil ob postelji patra Balduina, ki je vesel zaklical:

»Hvala Bogu! Rešen je!« Prijel me je za roko in se sklonil k meni: »Le srčno, gospod Valdov, nevarnost je prestana; vse bo dobro, prav dobro!«

»Odkod veste to, pater,« sem vprašal tiho in pomislil na svoje dušno stanje.

»Iz Vaših fantazij. Nevarnost je morala biti zelo velika, a bila je v vaše ozdravljenje.« In ko sem ga dvomljivo pogledal je dejal: »O, ne, ne, jaz se ne motim.«

»In ni se motil dobri mož. Danes je spet velika noč in ni je lepše na celem svetu, kakor pri nas, ker jo praznuje tudi Maks Valdov, »divji lovec.« je pristavila leto pozneje njegova žena Anica.

Veliki petek nekdanj in sedaj.

Lanski »Novi Čas« je v svoji velikonočni številki prinesel kratek zgodovinski obris, kako se je praznovala Velikonoč, to je noč med veliko soboto in nedeljo v prvih časih krščanstva. Letos hoče podati svojim cenjenim bralcem nekaj zgodovinskih podatkov o velikem petku.

Kdaj je bil prvi veliki petek? Na to vprašanje so učenjaki raznih časov različno odgovarjali. Dandanes so vse vede silno napredovale, med njimi tudi zvezdoslovna, in na podlagi računov, ki se tičejo luninih sprememb — po teh so judje določevali svoje mesece — na podlagi raznih zgodovinskih dogodkov, kakor nam jih pripovedujejo sv. evangelisti in drugi svetni zgodovinarji, se danes strinjajo vsi znamenitejši tozadevni raziskovalci, da je naš Gospod umrl v starosti 33 let in 3½ mesecev dne 7. aprila leta 783. po ustanovitvi rimskega mesta, rojen pa da je bil v Božiču leta 749. torej 5 let pred začetkom našega štetja, ki začne z letom 754.

Veliki petek v zgodovini krščanstva. Že najstarejši zgodovinarji, kakor Evzebij, poročajo, da se je dan Gospodove smrti praznoval že izza apostolskih časov. Imenujejo ga jednostavno »praznik trpečega Odrešenika«. Vendar ni bil to toliko praznik, temveč bil je dan žalosti; ta žalost se je kazala v strogem postu in v tem, da se na ta dan ni darovala najsvetejša daritev, sv. maše, ker je Kristus sam isti dan daroval krvavo daritev na sv. križu. Nekatere dežele so šle še predaleč s znaki svoje žalosti, tako so na Španskem na veliki petek cerkve sploh zaklenili in je moral cerkveni zbor v Toledu l. 633 p. Kr. naravnost zapovedati, da naj se iste zopet odprejo, naj se pridiguje ta dan o skrivnosti trpljenja in smrti Gospodove in ljudstvo naj glasno prosi za odpuščenje svojih grehov.

V Jeruzalemu so praznovali veliki petek potem, ko so naši sv. križ, na katerem je trpel in umrl Gospod, na sledeči način: Prva božja služba se je začela zjutraj ob sedmih v kapeli sv. kiža. Škof se sedel na svojem prestolu in okrog njih je bila zbrana duhovščina. Med tem so prinesli v zaboju, ki je bil s srebrom okovan, ostanke sv. križa in napis, ki ga je bil dal napraviti Pilat. Sv. križ so dvignili in so ga položili v bližini škofovi na belo platneno preprogo; ob njem so stražili dijakoni. Prvi so počastili sv. znamenje našega odrešenja škof, potem duhovščina, verniki in katehumeni — to je tisti, ki so se pripravljali na sv. krst, katerega so naslednji dan — veliko soboto — prejeli. Zato se še dandanes blagoslavlja na vel. soboto krstna voda. Vsak, kdor je prišel počastiti sv. križ, se je pred njim globoko priklonil, je poleg njega pokleknil, ga je poljubil in se ga dotaknil v znak velikega spoštovanja s čelom in očmi.

Druga služba božja je bila v Jeruzalemu ta dan o poldne in je trajala do treh popoldne. Obstojala je v neprestanem čitanju onih mest iz sv. pisma stare in nove zaveze, ki govore o Kristusovem trpljenju. Vršila se je ta služba božja na dvorišču pred kapelo sv. križa in končala se je ob

3 popoldne — uri Gospodove smrti — ko so prečitali zgodbo trpljenja G. N. J. K., kakor nam jo opisuje sv. evangelist Janez. Zadnje besede bralčeve so bile: »Ko je vzel Jezus jesih, je rekel: dopolnjeno je. In potem ko je glavo nagnil, je umrl.« — Tudi danes, ko pride mašnik do teh besed, prekine čitanje, pade na kolena z vsemi služabniki premišljuje v molitvi neizrekljivo ljubezen svojega Boga, ki svojemu jedinorojenemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je dal v smrt za nas — grešnike.

Tretja služba božja se je vršila kmalu potem v škofovi prestolnici, obstajala je v tem, da se je čital dalje evangelij sv. Janeza do konca 19. poglavja, to je do pokopa Jezusovega trupla. Nato so se vršile v ožigled tega, da je Gospod umrl za vse ljudi, skupne molitve za sv. cerkev, za papeža, škofe, duhovnike, vse cerkvene služabnike, za krščansko ljudstvo, za vladarje, katehumene, bolnike in zatirane, za odpadnike, za Jude in nevernike. Končala je služba božja z blagoslovom, ki so ga škof podelili katehumenom. — Jdnake molitve imamo še sedaj pri božji službi velikega petka, ki se pa pri nas vrši zjutraj.

Ravnokar opisane obrede nam je v svojih zapiskih ohranila neka romarica z imenom Sihija, ki se je leta 385. p. Kr. mudila na veliki teden v Jeruzalemu.

Podobno so praznovali veliki petek v Rimu, središču krščanstva. Cesarica sv. Helena je preprosila svojega sina Konstantina, da je preobrazil dvorane stare sessorijanske palače v cerkev; v podzemeljsko kapelo te nove cerkve je dala ista cesarica prepeljati poleg nekaj ostankov sv. križa, žeblic itd. tudi precej zemlje z griča Kalvarije. Ta cerkev se danes imenuje cerkev Sv. Križa (S. Croce), a nekdanj so jo imenovali »postaja pri sv. križu, ki je v Jeruzalemu«. Glasom rimskega obrednika iz II. stoletja so se podali na vel. petek sv. oče papež s svojim spremstvom iz Laterana peš in vsi bosonogi v ravnokar omenjeno cerkev obhajati službo božjo. Ljudstvo je tvorilo procesijo in molilo z duhovščino vred psalme. Sv. obredi so bili začetkoma podobni onim v Jeruzalemu, tako, da se je cela verska občina zdela predstavljena na kraj trpljenja Gospodovega, zato so tudi omenjeno cerkev in kapelo v sessorijanski palači imenovali na kratko: bazilika Jeruzalem.

V prvih dobah krščanstva se torej na veliki petek ni niti darovala sv. maša, niti se ni delilo sv. obhajilo. S časom pa se je začela v zapadni cerkvi — najprej na Francoskem — vpeljati navada, da se je na vel. petek obhajal duhovnik in žnjim vse ljudstvo s sv. hostijami posvečenimi prejšnji dan — na veliki četrtek. Ta navada je prišla v 8. stoletju iz vzhodne cerkve, kjer je obstajala že iz 7. stoletja, zapoved, da duhovniki vzhodne cerkve v celem postu ne smejo maševati razven v sobotah, nedeljah in na praznik Oznanenja D. M.; v vseh drugih dneh štiridesetdanskega posta pa morajo opravljati službo božjo le s predposvečenimi sv. darovi, to je se morajo obhajati le s sv. hostijami, ki so jih posvetili prejšnjo nedeljo. Zato se tudi taka služba božja imenuje »maša predposvečenih« — namreč sv. darov. Iz Fran-

coskega je prišla ta navada tudi v Rim in od tu v celo zapadno cerkev. Vendar pa ne v celem obsegu, kajti pri službi božji vel. petka se v zapadni cerkvi obhaja s predposvečeno sv. hostijo jedini duhovnik, ki službo božjo opravlja, ne pa tudi drugi duhovniki in tudi ne verniki. Dovoljeno je to le v slučaju, če je kdo na tem, da se ga prevodi s sv. zakramenti.

Obredi današnje službe božje na vel. petek so se razvili iz obredov prvotne cerkve. Tudi dandanes imamo razkritje in temu sledeče počestvenje znamenja sv. križa, čitanje sv. pisma stare in nove zaveze glede onih mest, ki se nanašajo na trpljenje in smrt Gospodovo do besed sv. evangelista Janeza: »in potem, ko je glavo nagnil, je umrl.« Sledi tudi čitanje nadaljnje odstavka istega evangelija do pokopa Jezusovega. Molitve za cel človeški rod in vse stanove se tudi na ta dan opravljajo. Razlika je le v tem, da je red nekoliko spremenjen in da je dodana še »sv. maša predposvečenih« darov, ki je v najstarejši cerkvi ne nahajamo. — Obredi so isti, a duh in pobožnost naša, s katero se vdeležujemo teh sv. skrivnosti, ta se mnogo loči od pobožnosti, ki so jo kazali ob takih prilikah naši predniki, prvi kristjani. — Mrzlega srca pustimo preiti veliki četrtek, petek in soboto, medtem ko so oni te dni točili solze kesanja, ganutja in sočutja. Tu je treba, da se poglobimo, da kakor je Kristus nedolžen umrl, tudi mi zadolženi umremo svojemu grešnemu življenju in da žnjim vstanemo na duhu prenovljeni k novemu, svetemu življenju in tako prenovljeni zapojemo veselega in čistega srca velikonočni slavospev — aleluja.

Lumen Christi. — Luč Kristusova.

Kdor hoče razumeti dobro obrede velikega tedna, jih mora nekako preživeti v cerkvi. Uglobiti se mora v dogodke in skrivnosti, ki nam jih cerkev predstavlja v svoji liturgiji in tedaj bo opazil da so obredi živa slika življenja, trpljenja in delovanja Odrešenikovega, ki živi in deluje v svoji cerkvi.

Da je n. pr. pri tako divnih opravilih na **Veliko soboto zjutraj** razmerno le malo ljudi, se more tolnačiti le iz tega, da mnogi verniki ne pojmujejo prav lepote tega dne.

Tukaj hočemo opisati le eno malo cerkveno opravilo z upanjem, da bodo verniki toliko več ljubili to slovesnost, kolikor bolje jo bodo poznali.

Na veliko soboto zjutraj se blagoslovi ogenj. Ta ogenj se ukreše iz kamena in sicer iz ven cerkve. Kamen nas spominja na to, da je Jezus Kristus vogelni kamen, katerega so sicer Judje zavrgli, postal pa je središče zgodovine, »alpha in omega« — začetek in konec.

Ogenj se pripravi izven cerkve, ker je bil grob izven Jeruzalema in iz tega groba iz ven mesta je vstala luč sveta.

Ogenj ima dvojno nalogo: greti in svetiti. Tako je tudi Jezus Krist razsvetlil naš um, podrl poganske teme in farizejske predsodke ter nas pripeljal do resnice; ob enem je ogrel naše srce k živi ljubezni, ki

vse premore. Ta ogenj pa je prišel v narode s tem, da jim je cerkev naznanjevala Kristusa, posebno njegovo Vstajenje, ki je največji čudež.

Kakor pa Jezus Kristus na Velikonočno nedeljo ni naznanil vsem na enkrat svojega vstajenja, tako tudi cerkev ni naznanjevala v starih časih bližajočih se praznikov vsem vernikom na enkrat; prikazal najprej Marija Magdaleni, bivši grešnici, potem dvema učencema in slednjič apostolom. To nam predstavlja cerkveno opravilo Lumen Christi.

Pri cerkvenih vratih se nahaja namreč ena trstika s tremi svečami, ki pa vse izhajajo iz ene. Duhovnik (dijakon) prižge z ravnokar blagoslovljenim ognjem eno svečico in poje pri vratih: Lumen Christi. Nekdaj so stali pri vratih Katehumeni, t. j. oni ki so se pripravljali na sveti krst. Tem le je cerkev najprej naznanila vstajenje, ker so oni najbolj potrebni pouka.

Na to stopi duhovnik (dijakon) v srede cerkve, kjer so nekdanj bili krščeni verniki, prižge drugo svečico in naznani tudi tem Lumen Christi.

Konečno stoji v prezbiterij, kjer je stala okrog oltarja duhovščina in škof in še tem naznani Lumen Christi.

Duhovnik (dijakon) poje te besede z vedno višjim glasom, ker se je resnica o Vstajenju v kratkem času vedno bolj in bolj razširjala in prišla med vse sloje družbe.

Omenjamo, da je cerkev v prvih stoletjih praznovala to slovesnost po noči. Tedaj so kristjani razumevali to prižiganje svečic toliko boljše. Vsled nerednosti pa, ki so se mogle dogajati po noči med verniki in da bi mnogi ložje prišli k liturgiji, drži cerkev ta opravilo zjutraj. Svojim čitateljem priporočamo, da sledijo z pobožnostjo temu sicer kratkemu pa pomembnemu cerkvenemu opravilu in želimo da jim bode Velika Noč res to, kakor jo cerkev naznani vernikom, namreč:

Lumen Christi! — Luč Kristusova!

Pasijonska igra v Mirnu. Na cvetno nedeljo so predstavljali zopet v Mirnu Kristovo trpljenje, predstavljali so ga še boljše kot prvič. Za našo izobraževalno organizacijo je to velike važnosti, ker se tu jasno kaže, kaj premore pridnost, vstrajnost, in globoka krščanska ljubezen. Škoda le, da ni bila udeležba od strani naše inteligence iz Gorice večja. Vsekakor je trud »Kat. delav. društva« v Mirnu zaslužil večjo pozornost posebno ker se na ta način daje igralcem veselje, da vbodoče še izpopolnijo nedostatke in ohranijo misel pasijonskih iger na Goriškem in se lotijo sčasoma te stvari v večjem slogu, kakor to delajo naši bratje na Koroškem v Ziljski in Podjurski dolini. Tamošnji igralci igrajo namreč »pasijon« v prosti naravi s konji in vso drugo pripravo. Sicer bi morda ne bilo to primerno iz raznih vzrokov, a potreben bi bil vsekakor velik oder za pasijonske igre in pa tekst, ki bi nekoliko enotnejše orisal celo Kristovo trpljenje.